

AIKUISOPISKELIJOIDEN OPINNÄYTETYÖN OHJAUS

Ohjauksen merkitys opinnäytetyön tekijälle

Anna-Kaisa Vanhanen

Opinnäytetyö
Elokuu 2012

Liiketalouden koulutusohjelma
Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Tekijä(t) VANHANEN, Anna-Kaisa	Julkaisun laji Opinnäytetyö	Päivämäärä 28.08.2012
	Sivumäärä 51	Julkaisun kieli Suomi
	Luottamuksellisuus () saakka	Verkkojulkaisulupa myönnetty ()
Työn nimi AIKUISOPISKELIJOIDEN OPINNÄYTETYÖN OHJAUS Ohjauksen merkitys opinnäytetyön tekijälle		
Koulutusohjelma Liiketalouden koulutusohjelma		
Työn ohjaaja(t) HAKKARAINEN, Sinikka		
Toimeksiantaja(t) Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tradenomiopintojen opinnäytetyön keskeisyys opinnoissa ja sen merkittävä vaikutus tutkinnon suorittamisen viivästymiseen ja jopa tutkinnon keskeyttämiseen on tehnyt tarpeelliseksi selvittää tekijöitä, jotka vaikuttavat aikuisopiskelijan opinnäytetyöprosessin hallintaan ja opinnäytetyön ohjaukseen.</p> <p>Opinnäytteen toimeksiantajana oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää aikuisopiskelijan opinnäytetyöprosessiin liittyvät mahdolliset ongelmat ja niiden ratkaisemiseksi tarvittavan ohjauksen ja neuvonnan saatavuus Liiketoiminta ja palvelut -yksikössä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa.</p> <p>Tutkimus toteutettiin käyttäen kvalitatiivista tutkimusotetta. Tutkimusta varten teemahaastateltiin iltaopintoja suorittaneita aikuisopiskelijoita aloitusryhmistä 2008 - 2010. Haastateltavien opinnäytetyö oli valmistunut tai valmistumassa.</p> <p>Tutkimuksen mukaan opinnäytetyön ohjaukseen oltiin tyytyväisiä: se oli laadukasta ja ohjaajien ammattitaitoa arvostettiin. Ohjauksen saamisen nopeudessa oli suuria eroja ohjaajien välillä. Yhteys ohjaajan ja ohjattavan välillä oli muodostunut hyväksi suurimmalla osalla haastatelluista. Kielenhuollossa vastausten nopeus ja laatu olivat suorastaan loistavia.</p> <p>Saatujen vastausten perusteella ohjausprosessin kriittisimmiksi kohdiksi nousivat opinnäytetyöprosessin kokonaisuuden hahmottaminen ja prosessin aloittamisen ongelmat. Ongelmia tuotti myös aloittamiseen saatavan ohjauksen puute sekä toimeksiantajalta että Liiketoiminta ja palvelut -yksikön ohjaajilta.</p> <p>Tämän tutkimusaineiston perusteella on selvää, että aikuisopiskelijat tarvitsevat opinnäytetyön aloitukseen enemmän henkilöohjausta ja selkeämpiä ohjeita, jotka ovat myös helposti löydettävissä. Työ toi esille mahdollisen jatkotutkimuksen aiheen: millainen opinnäytetyön ohjauksen laatu on ja miten sitä voitaisiin parantaa JAMKissa.</p>		
Avainsanat (asiasanat) ohjaus, opinnäytetyön ohjaus, aikuisopiskelija, toimeksiantaja ohjaajana, elinikäinen oppiminen		
Muut tiedot		

Author(s) VANHANEN, Anna-Kaisa	Type of publication Bachelor's Thesis	Date 28082012
	Pages 51	Language Finnish
	Confidential () Until	Permission for web publication ()
Title GUIDANCE FOR ADULT STUDENTS WRITING THEIR BACHELOR'S THESES. The significance of guidance for the author of a thesis		
Degree Programme Business Administration		
Tutor(s) HAKKARAINEN, Sinikka		
Assigned by School of Business and Services Management at JAMK University of Applied Sciences		
<p>Abstract</p> <p>The importance of a bachelor's thesis in the degree awarding Bachelor of Business Administration studies and its major role in the delays and interruptions of studies has made it necessary to pin down which factors affect the adult students' control of their thesis process and the guidance of the thesis.</p> <p>The survey was assigned by the School of Business and Services Management at JAMK University of Applied Sciences. The aim was to investigate the possible problems that might occur in an adult student's thesis process and the availability of the guidance needed. The research was executed by using qualitative methods. Adult students who had begun their studies 2008-2010 were interviewed. The ones who were interviewed had their bachelor's thesis ready or in the making.</p> <p>The results of the survey show that people were satisfied with the guidance received: it was of high quality, and the tutors were respected as professionals. There were significant differences in the speed of the guidance between the tutors. The most interviewees thought that they had had good interaction with their tutors. As for language planning, the feedback from the tutors had been excellent.</p> <p>Based on the interviews, the most critical aspects of the whole guidance process were the ability to grasp the concept of a bachelor's thesis as a whole and starting the process. The lack of guidance in the starting phase, by both the client and the tutors of the School, was also considered problematic. On the basis of this research material, it is clear that adult students need more guidance and clearer, more easily available instructions for their bachelor's theses.</p>		
Keywords guidance, adult student, lifelong learning.		
Miscellaneous		

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
1.1	Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma.....	5
1.2	Toimeksiantajan esittely.....	7
2	AIKUINEN OPISKELIJANA JA OHJATTAVANA	11
2.1	Aikuisopiskelun erityispiirteet	12
2.2	Aikuisohjauksen erityispiirteet	13
2.3	Aikuiskoulutuksen uudistukset ja ohjauksen kehittäminen	14
2.4	Ammattikorkeakoulut muutoksessa	15
2.5	Opiskelijan oppiminen: koulutusorganisaation tavoite ja arviointikohde.	16
3	OPINNÄYTETYÖ JA SEN OHJAUS JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUSSA .	17
3.1	Opinnäytetyön prosessi JAMKissa	18
3.2	Opinnäytetyön aiheen valinta, tiedonhankinta ja tarvittava ohjaus.....	20
3.3	Opinnäytetyö ja osapuolten roolit	21
3.4	Opinnäytetyön ohjaus ja arviointi.....	25
4	OPINNÄYTETYÖ JA TYÖELÄMÄN YHTEISTYÖ	26
4.1	Elinikäinen oppiminen	27
4.2	Elinikäinen ohjaus	28
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	30
5.1	Kvalitatiivinen tutkimus.....	30

5.2	Tiedonkeruumenetelmät	30
5.3	Aineiston analysointi	31
5.4	Kvalitatiivisen tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti	32
6	TUTKIMUSTULOKSET	33
6.1	Opinnäytetyöprosessi.....	33
6.2	Opinnäytetyöhön ohjaavat opintojaksot.....	34
6.3	Ohjauksen saatavuus ja laatu	34
6.4	Opiskeluajan opintojaksotarjonta tukena opinnäytetyön tekemiseen	37
6.5	Aikaisemman osaamisen ja opinnoissa jaksamisen huomioon ottaminen	37
6.6	Opinnäytetyön opintopistemäärän vastaavuus työpanokseen nähden....	38
6.7	Toimeksiantajan rooli ja toimeksiantajalta saatava tuki	39
6.8	Muut täydentävät vastaukset	40
7	POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET	41
7.1	Opinnäytetyön prosessiin tutustuminen: kehitysehdotus.....	41
7.2	Tiedonhankinnan ongelmat, ja opintojaksotarjonta: kehitysehdotus.....	42
7.3	Opinnäytetyön ohjaus ja sen laatu JAMKissa: kehitysehdotus	43
7.4	Aikuisopiskelijan opinnäytetyön kuormittavuus	45
7.5	Työelämäyhteistyö ja toimeksiantaja ohjaajana: kehitysehdotus	45
	LÄHTEET	48
	LIITTEET	51

Liite 1. Teemahaastattelukysymykset.	51
Liite 2. Opinnäytetyön aihe-ehdotus JAMKissa 2012.	51
Liite 3. Opinnäytetyöprosessi.	51
Liite 4. Opinnäytetyön yhteistyösopimus	51
Liite 5. Opinnäytetyön salassapitosopimus.	51
Liite 6. Opinnäytetyön etenemisen seuranta.....	51

KUVIOT

KUVIO 1. Koulutusohjelman ydinosaaminen	9
KUVIO 2. JAMKin laatujärjestelmä	11
KUVIO 3 Opinnäytetyöprosessi JAMKissa	19

1 JOHDANTO

Ammattikorkeakoulujen tutkintoihin sisältyy pakollinen opinnäytetyö, jonka laajuus on 15–30 opintopistettä (15 opintopistettä on n. 405 tuntia opiskelijan työtä). Opintojen loppuvaiheessa tehtävä opinnäytetyö raportoidaan ja arvioidaan ammattikorkeakoulun hyväksymässä muodossa. Opinnäytetyö voi olla koulutusalojen erilaisuudesta johtuen ammatillisen alueen käytännön asiantuntijatehtävä, soveltava tutkimus tai opiskelijan omaan opintoalaan liittyvää kehitystoimintaa. Ammattikorkeakouluissa opinnäytetyön tulee käsitellä työelämän tarpeista nousevia ongelmia. Ammattikorkeakoulun koulutusohjelmien opetussuunnitelmiin kuuluu opinnäytetyötä tukevia opintoja, ja opiskelija saa ohjausta valitessaan aihetta ja tehdessään opinnäytetyötä.

Opiskelijan valmiuksien opinnäytetyön tekemiseen odotetaan kehittyvän opiskelun aikana. Opinnäytetyöllä opiskelija osoittaa, että hänen tiedonhankinta- ja tiedonkäsittelytaitonsa ovat kehittyneet, hän osaa työskennellä itsenäisesti ja että hänen oman ammattitaitonsa käytännöllinen ja teoreettinen hallinta ovat karttuneet opiskelujen edetessä. Opinnäytetyöllään opiskelija osoittaa osaavansa tarkastella omia valintojaan ja päätöksentekoaan kriittisesti. Lisäksi hänen on osoitettava osaavansa kyseenalaistaa omat näkemyksensä, ja alistettava ne myös muiden kritiikille.

Ammattikorkeakoulussa tehtävä opinnäytetyö voidaan nähdä ”kolmen kauppana”, jonka tarkoitus on tehdä yhteistyötä sekä tuottaa uutta tietoa ja asiantuntijuutta. Kolmikannan toimijoina ovat opiskelija, ohjaaja ja toimeksiantaja, joka usein voi myös olla opiskelijan työnantaja.

Opinnäytetyön keskeisyys tutkinnossa ja sen merkittävä rooli tutkinnon suorittamisen viivästyttämisessä ja ehkä jopa tutkinnon keskeyttämisessä on tehnyt tarpeelliseksi selvittää niitä tekijöitä, jotka edistävät laadukasta opinnäytetyöprosessia ja sen ohjausta.

1.1 Tutkimuksen tavoitteet ja tutkimusongelma

Tavoitteet

Opinnäytetyö keskittyy tutkimaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun (JAMK) liiketoiminta ja palvelut yksikön aikuisopiskelijoiden opinnäytetyön ohjausta opiskelijoiden kokemana. Tavoitteena on selvittää aikuisopiskelijoiden opinnäytetyöprosessiin liittyvät mahdolliset ongelmat, niiden ratkaisemiseksi tarvittavan ohjauksen ja neuvonnan tarve, ja saatavuus toimeksiantajalta ja Liiketoiminta ja palvelut -yksiköstä. Laadullisen tutkimuksen tarkoitus on löytää opinnäytetyöprosessin mahdolliset ongelmakohdat ja aikuisopiskelijan tuen tarve ohjauksen laadullisia ja määrällisiä toimenpiteitä varten.

Tutkimuskohde

Tutkimuksen kohderyhmänä ovat vuosina 2008, 2009 ja 2010 työn ohella iltaisin opiskelun aloittaneet liiketalouden tradenomitutkinnon aikuisopiskelijat, joilla opinnäytetyö on tehty tai se on tekeillä. Kohderyhmän valinnassa auttoi opinnäytetyön toimeksiantaja, joka tutkimuslupahakemuksen saatuaan laittoi sähköpostiviestiä kahdeksalletoista opiskelijalle, joista vain kaksi antoi luvan tietojensa luovuttamiseen tutkimuskäyttöön. Näin menetellen ei olisi saatu edustavaa tutkimuskohdetta. Markkinoinnillista ammattitaitoa käyttäen, rikkomatta tietosuojasäännöksiä, saatiin tutkimusidea markkinoitua tavoitellulle kohderyhmälle siten, että lopulta haastateltavista oli ylitarjontaa. Kuudestatoista ehdokkaasta haastateltiin kymmentä henkilöä.

Tutkimusongelma

Tutkimusongelma voidaan esittää kysymyksinä

1. Miten aikuisopiskelijan opinnäytetyön ohjausta tulisi kehittää?
 - Saiko aikuisopiskelija ohjausta opinnäytetyöprosessin mukaisesti?
 - Mitkä ovat opinnäytetyötä tukevien opintojaksojen hyödyt opinnäytetyötä tehtäessä?

2. Miten aikuisopiskelijat kokevat toimeksiantajan roolin opinnäytetyön ohjauksessa?
 - Mikä on toimeksi antajan rooli nyt ja millainen se voisi olla?

Tutkimusote ja tiedonkeruumenetelmä

Tutkimusmenetelmäksi valittiin kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus, koska tutkimuksen kohteena ovat yksilöt ja tavoitteena on selvittää aikuisopiskelijan yksilöllinen kokemus opinnäytetyöprosessista. Aineiston hankintamenetelmäksi tutkimusongelmiin vastaamiseksi valittiin teemahaastattelu, jonka avulla pyrittiin saamaan uutta tietoa tutkittavasta ilmiöstä. Tausta-aineistoa opinnäytetyöstä varten hankittiin tutustumalla JAMKin opinnäytetöihin, JAMKin ja muiden ammattikorkeakoulujen opinnäytetyön käytäntöihin, osallistumalla opinnäyteseminaareihin ja tiedonhankintakurssille. Lisäksi tutustuttiin alan kirjallisuuteen ja aiheesta kirjoitettuihin artikkeleihin.

Aikaisemmat tutkimukset

Ammattikorkeakoulujen opinnäytetyöt ovat olleet tutkimusmielenkiinnon kohteena 2000-luvulla, ja esim. Riitta Rissanen (2003) tutki väitöskirjatutkimuksessaan työelämälähtöisiä opinnäytetöitä oppimisen kontekstina. Rissanen mukaan ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden laadintaprosessiin tulisi liittää opiskelijan, työpaikan asian-

tuntijoiden ja oppilaitoksen ohjaajan jatkuvaa yhteistä pohdintaa. Hänen mielestään tällä tavoin opinnäytetöiden laadintaan sisältyisivät työyhteisön aidot kehittämistarpeet ja käytännön kokemukset, kehittävä ja tutkiva toiminta sekä opiskelijaa tukeva ohjaaminen. (Oppimista työelämän kanssa 2010, 44 - 45.)

Aiempaa tutkimusta JAMKissa on tehty aiheeseen liittyen vuonna 2009, kun Heidi Passoja ja Miia Immonen käsittelivät opinnäytetyössään tradenomitutkintoa työn ohessa suorittavien aikuisopiskelijoiden ohjausprosessin toimivuutta. Tutkimuksen tekijöiden tavoitteena oli selvittää ohjauksen kriittisimmät kohdat, joita ohjaushenkilöstön tulisi kehittää opiskelijoiden sujuvan opintojen etenemisen varmistamiseksi. Kysyttiin myös mielipidettä ohjauksen onnistumisesta ja kehittämis ehdotuksia. Opinnäytetyön mukaan JAMKin aikuisopiskelijat ja opettajat kokivat kehittämistarvetta opiskelun alun orientaatioissa. (Immonen & Passoja 2009, 48.)

Liiketalouden aikuisopiskelijoiden ohjauksen tarvekartoituksessa todettiin kehittämisen tarvetta. Aho toteaa tutkimuksessaan aikuisopiskelijoiden toivovan ohjausta lisää opintojen alkuun sekä opinnäytetyön tekoon. Opinnäytetyöstä, pitäisi tutkimuksessa esiin tulleista haastattelutuloksista päätellen, aloittaa tiedottaminen huomattavasti aiemmin kuin opintojen toisena vuonna. Ahon tutkimuksen mukaan aikuisopiskelijoiden valmistuminen pitkittyi siksi että vasta metodiopintojaksolla opiskelijoille oli selvinnyt, mistä opinnäytetyössä on kysymys. (Aho 2007,39.)

1.2 Toimeksiantajan esittely

Opinnäytetyön toimeksiantaja on Jyväskylän ammattikorkeakoulun Liiketoiminta ja palvelut -yksikkö. JAMK on kansainvälisesti suuntautunut koulutuksen edelläkävijä sekä tutkimus- ja kehitystyön osaaja. JAMKin visio on olla vuonna 2015 Suomen paras ammattikorkeakoulu, jolla on vahvaa näyttöä kansainvälisyydestä, koulutuksen laadusta, yrittäjyyden edistämisestä sekä tuloksellisesta tutkimus- ja kehittämistyöstä. JAMKissa noudatetaan seuraavia arvoja: vastuu, luottamus, luovuus. Toiminnassa toteutetaan seuraavia perustehtäviä:

Annamme työelämän vaatimuksiin perustuvaa korkeakouluopetusta, harjoitamme ammattikorkeakouluopetusta palvelevaa sekä työelämää ja aluekehitystä tukevaa soveltavaa tutkimus- ja kehitystyötä sekä tarjoamme aikuiskoulutusta työelämäosaamisen ylläpitämiseksi ja vahvistamiseksi. (Tutustu JAM-Kiin 2012.)

JAMKissa toteutetaan koulutusohjelmia suomen kielellä seitsemällä eri alalla, joita ovat yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala, luonnontieteiden ala, kulttuuriala, luonnonvara-ala, matkailu-, ravitsemis- ja talousala, tekniikan ja liikenteen ala sekä sosiaali- ja terveysala. Lisäksi toteutetaan nuorille suunnattuja englanninkielisiä koulutusohjelmia. Opiskelun mahdollistavat rakenteet ovat joustavia ja pedagogiikan lähtökohtana on asiantuntijuuden ja ammatillisen kasvun tukeminen. Opettajat toimivat Jamkissa oppimisprosessin mahdollistajina sekä tukijoina. (Tutustu JAM-Kiin 2012.)

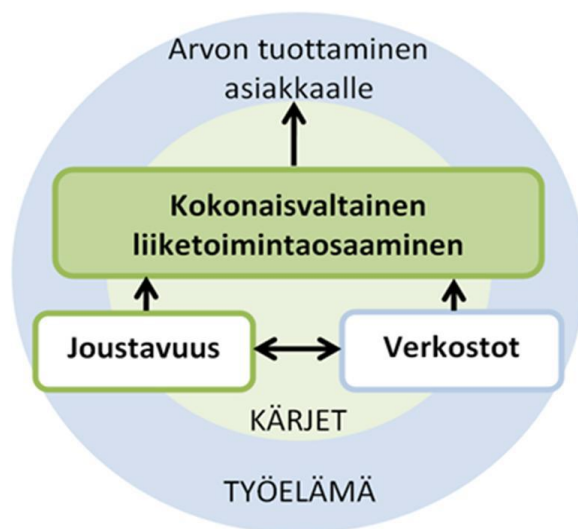
Jyväskylä ammattikorkeakoulun hallitus on hyväksynyt Pedagogiset periaatteet vuosille 2011–2015. Näiden periaatteiden mukaan opiskelu ja opetussuunnitelmat perustuvat aina työelämän todentamiin osaamis- ja kehittämistarpeisiin. Tarjolla on monia polkuja opiskelijan oman osaamisen kehittämiseen. Ylempiin ja alempiin ammattikorkeakoulututkintoihin johtavien koulutusten lisäksi tarjolla on valikoima avoimen ammattikorkeakoulun ja täydennyskoulutuksen kursseja sekä opintokokonaisuuksia mahdollistamassa aikuisopiskelijalle elinikäisen oppimisen. (Tutustu JAM-Kiin 2012.)

Liiketalouden koulutusohjelma

Liiketalouden koulutusohjelmasta valmistutaan noin kolmessa ja puolessa vuodessa, jona aikana on mahdollista suorittaa 210 opintopisteen laajuinen tradenomitutkinto. Koulutusohjelman mukaiset osaamistavoitteet perustuvat koulutusohjelmakohtaisiin pätevyyyksiin ja Opetussuunnitelmatyön perusteet -asiakirjaan. Opetussuunnitelman 2012 mukaisesti liiketalouden koulutusohjelmasta valmistuu laaja-alaisen osaamisen hallitsevia tradenomeja. Tradenomi- tutkinnon suorittanut pystyy itsenäisesti ja tehokkaasti hankkimaan erityisosaamista ja kehittymään siten työelämän muutoksien mukana. Osaamistavoitteena liiketalouden koulutusohjelmassa on, että tradenomilla on valmistumisen jälkeen laaja-alainen ammatillinen osaaminen. Tradenomilla on

käytännölliset perustiedot ja -taidot sekä niiden teoreettiset perusteet hallinnon ja kaupan alan asiantuntijatehtävissä toimimista varten. Tradenomitutkinnon suorittanut omaa hyvät viestintätaidot, hyvän kielitaidon sekä edellytykset alan kehityksen seuraamiseen ja elinikäiseen oppimiseen ja ainakin nuoriso-opetuksen puolella alan kansainvälisen toiminnan edellyttämät valmiudet. (Opetussuunnitelma 2012, 4.)

Liiketalouden koulutusohjelman asiakkailleen tuottamaa ydinosaa on kokonaisvaltainen liiketoimintaosaaminen. Tätä ydinosaa on myös tapa, jolla liiketoimintaosaamista toteutetaan joustavasti henkilöstön pitkäaikaisia liike-elämän verkostoja hyödyntäen. JAMKissa asiakkaina nähdään 1. opiskelijat ja 2. alueen työelämä, joka käsittää yritykset, julkishallinnon, kolmannen sektorin ja välittäjäorganisaatiot. Opin-
tojen aikana opiskelijat oppivat ymmärtämään liiketoiminnan perusasiat kokonaisvaltaisesti sekä soveltamaan oppia työelämässä. (Opetussuunnitelma 2012,4.)

KUVIO 1. Koulutusohjelman ydinosaaaminen. (Opetussuunnitelma 2012, 4)

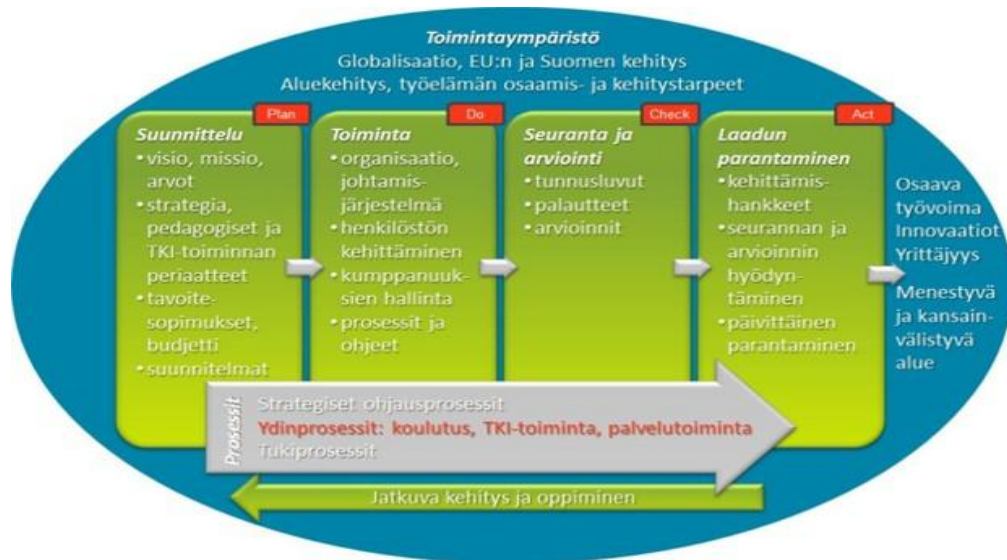
Liiketalouden koulutusohjelmassa opinnäytetyö tehdään opintojen loppuvaiheessa ja sen laajuus on 15 opintopistettä. Opinnäytetyö tehdään aina toimeksiantajalle pääsääntöisesti yhteistyössä työelämän kanssa. Opinnäytetyöt ovat työelämälähtöisiä kiinnittyen erilaisiin työelämästä nouseviin hankkeisiin tai kehittämiskohteisiin. Ne ovat esimerkiksi tutkimus-, tuotekehitys- tai suunnittelu- ja kehityshankkeita. Opin-

näytetyö voidaan toteuttaa myös ryhmätyönä, ja se voi olla myös osa suurempaa ja useamman tekijän tutkimus- ja kehittämishanketta. Opinnäytetyö raportoidaan aina kirjallisesti ja opinnäytteessä suositetaan monia erilaisia toteuttamistapoja. Liiketalouden koulutusohjelman opetussuunnitelmaan kuuluu opinnäytetyötä tukevia opintoja. Opiskelijalla on mahdollisuus saada ohjausta omasta koulutusohjelmastaan valitessaan aiheelleen parhaiten soveltuvaa lähestymistapaa ja menetelmää. (Opetussuunnitelma 2012, 4.)

Laadunhallinta Jyväskylän ammattikorkeakoulussa

Laadunhallinta JAMKissa kattaa ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavan koulutuksen, ammatillisen opettajankoulutuksen, erikoistumisopinnot ja täydennyskoulutuksen. Laadunhallinnassa noudatetaan jatkuvan parantamisen periaatetta. Arvioinneissa, joita korkeakoulujen arviointineuvosto (KKA) tekee, on ammattikorkeakoulujen laatuyksikkövalinta kohdistunut JAMKiin kaksi kertaa. Ensimmäinen laatuyksikkö valinta oli Tiimiakatemia vuonna 2000 ja toinen seksologian ja seksuaaliterveyden edistämisen osaamiskokonaisuus vuosina 2010–2012. (Koulutuksen laadunhallinta 2012.)

Jyväskylän ammattikorkeakoulussa on käytössä auditoitu laatujärjestelmä. Laatujärjestelmä perustuu jatkuvan parantamisen periaatteeseen: Plan/Suunnittele – Do/Toteuta – Check/Arvioi – Act/Paranna. Järjestelmä on kuvattu oheisessa kuviossa.

KUVIO 2. JAMKin laatu järjestelmä (Koulutuksen laadunhallinta 2012)

Laadunhallinnan tavoitteena on tehdä JAMKista jatkuvasti kehittyvä korkeakoulu-yhteisö. Tavoitteena on tuottaa osaavaa työvoimaa, innovaatioita ja yrittäjyyttä, ja samalla edistää Keski-Suomen ja JAMKin muiden toiminta-alueiden menestystä ja kansainvälistymistä. (Koulutuksen laadunhallinta 2012.)

JAMKin laatu käsikirja kuvaa laadunhallinnan kokonaisuuden, jota kaikki toteuttavat. Laatu käsikirjaa täydentää prosessikuvauksista koostuva toiminnanohjauskäsikirja (TOKA), joka kuvaa sovitun tavan toimia. Lisäksi käytössä ovat tuloksien laatuoppaat, toimintaohjeet ja lomakkeet. Nämä dokumentit ovat saatavilla henkilöstön intranetissä ja tarvittavilta osin myös opiskelijoiden intranetissä. (JAMKin laatu järjestelmä 2012.)

2 AIKUINEN OPISELIJANA JA OHJATTAVANA

Tässä luvussa käsitellään aikuisopiskelun ja aikuisohjauksen erityispiirteitä, pohditaan ohjauksen kehittämistä ja aikuiskoulutuksen uudistuksia sekä ammattikorkeakoulujen asemaa muutoksessa.

Aikuisen määritelmä opetuksessa on opiskelua koskevissa tutkimuksissa määritelty 25-vuotiaaksi tai sitä vanhemmaksi opiskelijaksi, joka palaa koulutukseen ensimmäisen koulutusvaiheensa ja tauon jälkeen. Sosiaalisena määritelmänä käytetään myös yhteiskunnallista roolia kuten työntekijän, puolison ja vanhemman roolit. Näiden sosiaalisten roolien kautta aikuisuus määrittyykin luontevammin kuin iän mukaan. (Collin & Peltoniemi 2007, 57.)

2.1 Aikuisopiskelun erityispiirteet

Aikuiskoulutuksen määritelmänä voidaan pitää Collinin ja Peltoniemen (2007) mukaan aikuisille suunnattua, esimerkiksi ammatillista tai korkeakouluasteista perus- tai täydennyskoulutusta, joka on toteutettu hänen elämäntilanteeseensa soveltuvalla tavalla. Opetusmenetelmien ja opetuksen toteutustapojen ollessa joustavia mahdollistetaan osa-aikainen opiskelu työn ohella. Etäopetus, monimuoto- opetus ja verkko-opetus ovat esimerkkejä koulutuksesta, joka on suunnattu aikuisille opiskelijoilla. (Mts. 57.)

Collin ja Peltoniemi (2007) pohtivat teoksessaan myös aikuisopiskelijan itseohjautuvuutta. Heidän mukaansa aikuisen oppimista on kuvattu itseohjautuvammaksi ja itse-reflektiivisemmäksi kuin lasten ja nuorten oppiminen. Aikuisen rooliin perustuu vahva oletus kyvystä itseohjautuvuuteen ja kykyyn päättää omista asioistaan, eli heiltä odotetaan vastuullista toimintaa. Itseohjautuvan opiskelijan piirteinä pidetään sisäistä motivaatiota, suunnitelmallisuutta, itseluottamusta, oma-aloitteisuutta, luovuutta ja joustavuutta. Toisaalta itseohjautuvuus tarkoittaa myös kriittisen ja itsenäisen ajattelun taitoa, asioiden järkipäätä harkintaa ja vastuuta omasta toiminnasta. (Mts. 71.)

Aikuinen oppijana -luvussa Collin ja Peltoniemi (2007) tuovat esiin ajatuksia aikuisen oppimisen erityisyydestä. Heidän mukaansa tietämys aikuisen oppimistyyleistä ja -strategioista sekä hänen aiemmin hankitusta osaamisestaan auttaa ohjaajaa ja koulutuksen suunnittelijaa hahmottamaan, miten organisoida käytettävissä oleva aika

siten, että opiskelijat kokisivat oppivansa tärkeitä ja olennaisia asioita. Aikuiskoulutuksen suunnittelussa korostuvat opetuksen merkityksellisyys ja mielekkyys. Heidän mukaansa aikuisen oppijan piirteisiin kuuluu myös vahvasti oppiminen toinen toiselta, yhdenvertaisuus, keskustelu ja näkemysten vastavuoroinen kunnioittaminen. (Mts. 264.)

Yhdenvertaisuudesta ja yhteisöllisyydestä aikuisopiskelussa kirjoittaa myös Vesa Korhonen (2003) väitöskirjassaan seuraavasti:

Selkeästi opiskelijoiden kokemuksissa erottui tarkastelussa oppimisympäristössä yhteisöllinen konteksti, jossa vertaisoppijoiden ja yhteistyön merkitys näkyivät tärkeinä tekijöinä. Yhteisöllinen konteksti on jaetun ymmärryksen rakentumista tukeva tekijä. Vertaisoppijoiden kautta koettiin saadun kosketuspintaa erilaisiin näkökulmiin ja muiden kokemuksiin. Tämän koettiin rikastuttavan oppimista ja avaavan erilaisia perspektiivejä sekä oppimisympäristössä käsiteltävään tietoon että laajempaan ”tiedon soveltamisen kontekstiin. Pääsääntöisesti yhteisölliseen kontekstiin liittyvät kokemukset olivat hyvin positiivisia ja opiskelijat totesivat yhteistyön olleen opintoihin sitoutumista vahvistava elementti. (Korhonen 2003, 239.)

2.2 Aikuisohjauksen erityispiirteet

Erityispiirre aikuisopiskelijan ohjaukseen tulee opetussuunnitelmiin liittyvien asioiden kautta. Opetussuunnitelmat on useimmiten laadittu pitkäkestoisiksi ja tradenomitutkinnon suorittaminen myös kestää useamman vuoden. Opetussuunnitelmien jatkuvat muutokset voivat aiheuttaa ongelmia esimerkiksi opiskelun normiajan ylittävälle opiskelijoille. Haasteen ohjaajalle tuo aikuisopiskelijoiden heterogeenisyys, ja ohjaaja joutuu kohtaamaan erilaisia opiskelijoita. He ovat iältään, koulutus- ja työtaustoiltaan, elämäkokemuksiltaan, elämäntilanteiltaan ja opiskeluvalmiuksiltaan hyvin erilaisia. Ohjauksellinen haaste voi myös olla se, miten aikuisopiskelija tunnistaa itsensä oppijana ja mitkä ovat hänen taitonsa oppia. (Hulkari & Pakaste 2007, 9 - 11; Valleala 2007, 62.)

Työn ohella opiskeleva aikuinen tarvitsee ohjausta jo pelkästään oman elämäntilanteensa ja opiskelunsa yhdistämiseen. Ohjaajalta tämä edellyttää ymmärrystä erilaisista elämäntavoista ja tilanteista, joita aikuisopiskelija joutuu kohtaamaan. Aikuisohjaaja antaa ohjausta myös aiempien negatiivisten oppimiskokemusten käsittelyssä. Aikuinen ei helposti luota omaan kykyynsä oppia, ennen kuin on sen uusien myönteisten oppimiskokemusten kautta itse todennut. Ikävät kokemukset ovat voineet muuttua opituksi totuudeksi ja avuttomuudeksi. Heikko luottamus omiin kykyihin näkyy myös siinä, että aikuinen ei usko selviytyvänsä vaativista tehtävistä ilman apua. Aikuinen saattaa asettaa oppimiselle liian yleisluonteisia ja etäisiä tavoitteita. (Hulkari & Pakaste 2007, 9 – 11.)

Ammattikorkeakoulujen ohjauksessa korostetaan kokonaisvaltaista ihmiskäsitystä, jonka mukaan opiskelija on aktiivinen ja sosiaalinen toimija. Opiskelija on täysivaltaisen oppilaitoksen osallistuja, jolle kannustus ja rakentava palaute on olennainen osa ohjaus- ja oppimisprosessia ja jota arvostetaan oppilaitosyhteistyössä. (Nummenmaa & Yli-Vakkuri 1996, 131 - 133.)

Ohjaus antaa aikuisopiskelijalle ja hänen ohjaajalleen mahdollisuuden pysähtyä, tutkia omia toimintamahdollisuuksiaan, uskomuksiaan ja arvojaan. Ohjausprosessi voi vahvistaa opiskelijan suhdetta sosiaaliseen ja kulttuuriseen ympäristöön sekä omaan identiteettiin. (Vanhalakka - Ruoho & Kauppila 2008, 128 -133.)

2.3 Aikuiskoulutuksen uudistukset ja ohjauksen kehittäminen

Ammattikorkeakoulujen ja opetusministeriön työseminaari opetuksen johtamista koskevista kysymyksistä järjestettiin toukokuussa 2009. Tutkintorakennetta koskevat uudistukset, kuten opetuksen laatu ja pedagogiikka, aikaisemmin hankitun osaamisen tunnustaminen, kansainvälistyminen ja aikuiskoulutuspolitiikan kehityslinjat vaikuttavat korkeakoulujen opintoprosessin kehittämiseen, ja nämä tekijät korostavat

ohjauksen merkitystä. Aikuiskoulutuksen kokonaisuudistus (AKKU) kattaa ammatillisen aikuiskoulutuksen, korkeakoulujen aikuiskoulutuksen, henkilöstö -, työvoimapolitiittisen ja oppisopimuskoulutuksen sekä maahanmuuttajien aikuiskoulutusta koskevat kysymykset. Akkujohtoryhmän kokonaisuudistusten pääehdotukset on julkaistu opetusministeriön työryhmämuistioiden sarjassa. Näiden kokonaisuudistusten lähtökohtana on koko työikäisen aikuisväestön kannustaminen osaamistaan parantavaan koulutukseen koko työuran ajan. (Lätti & Putkuri 2009,12.)

Omaehtoiseen aikuiskoulutukseen osallistuminen on lisääntynyt noin 60 prosentilla vuoden 2010 voimaan tulleen aikuiskoulutustuen myötä. Aikuiskoulutustukia maksettiin vuonna 2011 yhteensä noin 70 miljoonaa euroa yli 11 000 henkilölle. Suurin osa tuensaajista opiskeli vuonna 2011 ammattikorkeakouluissa. Tuensaajilta vaaditaan vähintään kahdeksan vuoden työhistoria, voimassa oleva työsuhde ja opintovapaa. Tuetun koulutuksen tulee olla tutkintoon johtavaa tai ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta. ”Odotamme mielenkiinnolla, kuinka paljon tänä vuonna tuen hakijoiden määrä kasvaa. Artikkelissa koulutusrahaston toimitusjohtaja Heikki Pohjola uskoo maksetun tuen nousevan yli 80 miljoonaan euroon”. (Omaehtoinen aikuiskoulutus 2012.)

2.4 Ammattikorkeakoulut muutoksessa

Ammattikorkeakoulujen kehittäminen on ollut viime vuosina huomion kohteena. Keskeisin teema tässä keskustelussa on ollut opiskelun tehostaminen, opintoaikojen lyhentäminen ja keskeyttämisen vähentäminen. Tutkintojen suorittaminen tavoitteajassa edellyttää korkeakouluilta sellaista ohjauspalvelua, joka ottaa paremmin huomioon yhä heterogeenisemmän opiskelijajoukon yksilölliset tarpeet.

Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen ohjauspalvelujen järjestämisestä päätetään ko. oppilaitoksissa. Ohjauspalvelut määritellään tutkintosäännöissä, joissa annetaan tarkempia ohjeita ohjaukseen. Ohjausta koskevat suunnitelmat ovat osa korkeakoulujen *laatujärjestelmiä*. Ohjauspalvelujen kehittämistarpeiden taustalla on ollut lisääntyvä opiskelijoiden määrä ja opiskelijoiden toiveet ohjauksen laadusta sekä opintoaikojen lyhentymisen tavoite. (Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet 2011, 10–15.)

Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mitä tutkintoja ja tutkintonimikkeitä kukin ammattikorkeakoulu voi eri koulutusaloilla antaa. Hallituksen iltakoulun 16.11.2011 mukaan opetus- ja kulttuuriministeriön koulutusohjelmapäätöksistä luovutaan koulutuksen työelämävastaavuuden reagoitiherkkeyden vahvistamiseksi. Ammattikorkeakoulujen rahoitusmallia uudistetaan siten, että se tukee valtakunnallisia korkeakoulupoliittisia ja alueellisia tavoitteita. Uusien ammattikorkeakoulujen hallinto järjestetään osakeyhtiölain ja ammattikorkeakoululain säännösten mukaisesti. Uuden ammattikorkeakoululain mukaan ammattikorkeakoulun hallituksessa on korkeakoulun tärkeimpien koulutusalojen työ- ja elinkeinoelämän edustajia, tiivis kytkentä toimialueeseen sekä vähintään yksi henkilöstön ja vähintään yksi opiskelijoiden edustaja. (Ammattikorkeakoululaitoksen uudistaminen 2011.)

2.5 Opiskelijan oppiminen: koulutusorganisaation tavoite ja arviointikohde

”Jokainen opiskelijahan voidaan opetustyön arvioitsijana mieltää kokeneeksi asiantuntijaksi, sillä yleensä opiskelijat saavat opiskelu-uransa aikana seurata kymmenien eri opettajien opetusta.” (Alaniska 2006, 13).

Alaniskan mukaan koulutusorganisaatioiden tavoitteena on tuottaa yhteiskunnan ja työelämän vaatimia tutkintoja. Koulutusorganisaatio palvelee rahoittajien ja työnantajien tarpeita, samalla myös yhteiskunnan kasvua ja kehitystä ja kehittää yksilöä ja hänen osaamistaan. Alaniska toteaaakin, ettei koulutusorganisaatio voi tähdätä pelkästään opetuksen järjestämiseen, vaan tavoitteena on tuottaa tutkinnon suorittaneita toimijoita työelämän tarpeisiin. Koulutusorganisaatio tuottaa oppimista, ja opettajien vastuulla on oppimisen mahdollisimman tehokas avustaminen. Tämän avustamisen onnistumista mitataan oppimistuloksilla. Alaniska on kiteyttänyt hyvin teoksessaan Opiskelija opetuksen laadunvalvonnassa, ettei opiskelija voi olla oppilaitoksessa vain asiakas, sillä oppiminen ei synny pelkästään asiakkuuden ja palvelun vastaanottamisen kautta. Hän vertaa opiskelijaa naiseen, joka osti kuntosalille jäsenkortin eli lunasti asiakkuuden. Hän ei kuitenkaan käyttänyt korttiaan eikä siten siis kohottanut kuntoaan sen avulla. Opiskelija on samoin oppimisen tuotantoprosessin keskeisin toimija, ja lopputulos on aina riippuvainen opiskelijan omasta työskentelystä oppimisensa edistämiseksi. (Alaniska 2006, 13 - 14.)

3 OPINNÄYTETYÖ JA SEN OHJAUS JYVÄSKYLÄN AMMATTIKORKEAKOULUSSA

Ammattikorkeakoulussa opintojen päätteeksi tehtävä opinnäytetyö on usein aikuisopiskelijan ensimmäinen kokemus tieteellisestä tutkimuksesta. Opinnäytetyönäistön kerääminen, kirjoittaminen ja ohjaus ovat kokonaisvaltainen kokemus opinnäytetyön laadukkaaseen työstämiseen.

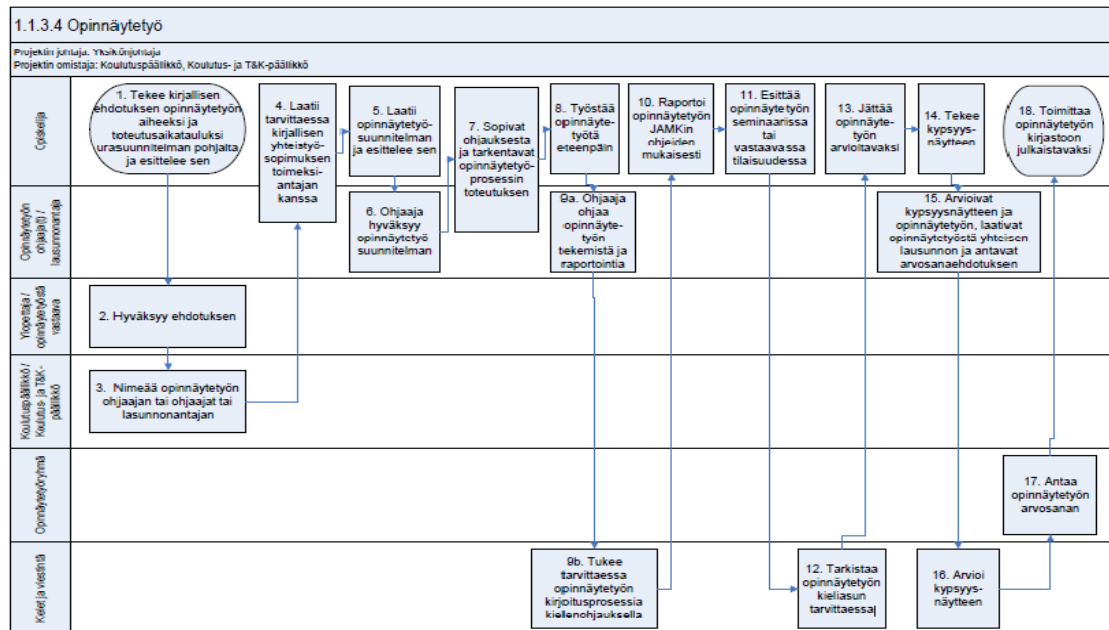
Juha Hakalan (2004) mukaan hyvän opinnäytetyön kriteerit ovat: Hyvä opinnäytetyö on aiheeltaan ja taustaltaan riittävän perusteltu, rajaukseltaan mieluummin suppea ja syvällinen kuin laaja ja pinnallinen, taustaltaan ja aiheeltaan omaperäinen, ideari-

kas, ennakkoluuloton, innovatiivinen ja näkökulmaltaan laaja-alainen. Opinnäytetyön pitää olla yhteydessä työelämään ja osoittaa asiantuntijuutta ja tekijän itsenäistä ajattelua sekä olla suunnitellusti tavoitteisiin etenevä, analyttinen, looginen sekä hyödynnettävissä ja hyödyllinen. Lisäksi opinnäytetyön pitää Hakalan mukaan osoittaa tekijänsä tiedonhankintataitoja, lähdekritiikin hallintaa, olla pohtiva ja kantaa ottava ja raportoinniltaan onnistunut. (Hakala 2004, 29 - 37.)

Tieteellisyyden kysymys on aina hankala ammattikorkeakoulujen opinnäytetöiden kohdalla, koska ensisijainen tavoite on edistää työelämäperustaista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa. (Pitkäranta 2010). Koska opinnäytteessä kuitenkin puhutaan laadullisesta tutkimuksesta, voidaan Pitkärannan mukaan olettaa, että käsitteeseen tutkimus sisältyy tieteellisyyden vaade. Tieteellisyyttä voidaan ajatella systemaattisena ja tarvelähtöisenä tekemisenä, kriittisyytenä lähteitä kohtaan, kehittämistarpeen ja tehtäväalueen rajaamisena ja osaamisena hankkia tutkimusaineistoa. Samoin voidaan edellyttää analyttisen tarkastelun ja ammattimaisen raportoinnin osaamista. Pitkäranta pohtii artikkelissaan onko mahdollista ylipäättään ajatella, että olisi ei-tieteellisiä tai vähemmän tieteellisiä tutkimuksia. Toki tutkimuksen tekemisen yhteydessä on muistettava ottaa huomioon opinnäytetöiden harjoitusluonne. (Pitkäranta 2010,11.)

3.1 Opinnäytetyöprosessi JAMKissa

Opinnäytetyöprosessin toimijat ovat alla olevassa kuviossa vasemmalla pystypalkissa: opiskelija, opinnäytetyön ohjaaja(t)/lausunnonantaja, koulutuspäällikkö/koulutus- ja T&K-päällikkö, opinnäytetyöryhmä ja kielikeskus, projektin johtajana yksikönjohtaja ja - omistaja, koulutuspäällikkö/koulutus- ja T-K päällikkö.

KUVIO 3. Opinnäytetyöprosessi JAMKissa (Opinnäytetyöprosessi 2012)

Tehtäviltään prosessi jakautuu seuraavasti:

Opiskelijan tehtävät;

1. Tekee kirjallisen ehdotuksen opinnäytetyön aiheeksi ja toteutusaikatauluksi urasuunnitelman pohjalta ja esittelee sen.
4. Laatii tarvittaessa kirjallisen yhteistyö-sopimuksen toimeksiantajan kanssa.
5. Laatii opinnäytetyö-suunnitelman ja esittelee sen.
7. Sopii ohjauksesta ja tarkentaa opinnäytetyö prosessin toteutuksen
8. Työstää opinnäyte-työtä eteenpäin.
10. Raportoi opinnäytetyön JAMKin ohjeiden mukaisesti.
11. Esittää opinnäytetyön seminaarissa tai vastaavassa tilaisuudessa.
13. Jättää opinnäytetyön arvioitavaksi.
14. Tekee kypsyys näytteen.
18. Toimittaa opinnäytetyön kirjastoon julkaistavaksi

Opinnäytetyön ohjaajan, ohjaajien/lausunnonantajan tehtävät:

6. Ohjaaja hyväksyy opinnäytetyö suunnitelman.
7. Sopivat ohjauksesta ja tarkentavat opinnäytetyö-prosessin toteutuksen.
- 9a. Ohjaaja ohjaa opinnäytetyön tekemistä ja raportointia.
15. Arvioivat kypsyysnäytteen ja opinnäytetyön, laativat opinnäytetyöstä yhteisen lausunnon ja antavat arvosanaehdotuksen.

Yliopettajan tehtävä: 2. Hyväksyy ehdotuksen.

Koulutuspäällikön tehtävä: 3. Nimeää opinnäytetyön ohjaajan tai ohjaajat tai lausunnonantajan.

Opinnäytetyöryhmän tehtävä:

17. Antaa opinnäytetyöstä lopullisen arvosanan, jonka lisäksi sen tehtävänä on valvoa alansa opinnäytetöiden laatua sekä kehittää opinnäytetöitä ja niiden ohjausprosessia. Työryhmä koostuu kokonaan tai pääosin yliopettajista.

Kielikeskus:

9b. Tukee tarvittaessa opinnäytetyön kirjoitusprosessia tekstinohjauksella.

12. Tarkistaa opinnäytetyön kieliasun tarvittaessa.

16. Arvioi kypsyysnäytteen kieliasun.

(Opinnäytetyöprosessi 2012).

(Ks. liite 3.)

3.2 Opinnäytetyön aiheen valinta, tiedonhankinta ja tarvittava ohjaus

Prosessi kaavion mukaan kaikki alkaa opiskelijan kirjallisesta ehdotuksesta opinnäytetyöksi. Opiskelijan tulee valita työnsä aihealueelta, jolle hänen ammattiopintonsa ovat painottuneet. Aihealueen tulee tukea alan kehitystä ja samalla opiskelijan omaa urasuunnittelua unohtamatta JAMKin yleisiä tavoitteita. Aiheen ongelmanasettelun tulisi nousta yritys-, työ-, elinkeino- tai kulttuurielämästä. Opiskelija tekee prosessikaavion kohdan 1. mukaisesti aihe-ehdotuksen aihe-ehdotus lomakkeella. (Opinnäytetyön aihe-ehdotus 2012.)

Opiskelijoille suunnatun ohjeistuksen mukaan opiskelijan tulee jäsentää ja käsitteellistää aihealuetta tutustumalla aiheeseen liittyvään tietoon. Kun opinnäytetyö tehdään toimeksiantona yrityksiltä ja organisaatioilta, tulee opiskelijan laatia sopimus lomakkeella Opinnäytetyön yhteistyösopimus. Lisäksi mahdolliset salassa pidettävät asiat sovitaan erillisellä salassapitosopimuksella. (Opinnäytetyön yhteistyösopimus 2012; Opinnäytetyön salassapitosopimus 2012.)

JAMKin opinnäytetyöprosessikaavion mukaan on opiskelijalla koulutuspäällikön nimeämä henkilökohtainen opinnäytetyönohjaaja oppimisprosessin turvaamiseksi. Opiskelija antaa työnsä edetessä välinäyttöjä ohjaajalleen hänen kanssaan sovitulla tavalla. Ohjeen mukaan näiden välinäyttöjen määrästä ja käytänteistä sovitaan henkilökohtaisesti. Opiskelijan tulee seurata opinnäytetyönsä edistymistä seurantalomakkeella. Välinäyttöjen tarkoitus on ohjata opinnäytetyön tekijää aiheen työstämisessä, raportoinnissa, kieliasussa ja jatkotyöstämisessä. (Opinnäytetyön etenemisen seuranta 2012.)

3.3 Opinnäytetyö ja osapuolten roolit

Opinnäytetyöntekijän rooli

Opinnäytettä tekevältä opiskelijalta edellytetään kykyä soveltaa oppimaansa ja taitoa hallita tutkimusprosessin eri vaiheet ja vaatimukset sekä ammattitaitoa tuottaa raportteja valitsemastaan aiheesta ja tutkimusalueesta. Opinnäytetyö voi edustaa ylivoimaista haastetta tai testiä, jonka edessä omat tiedot voivat tuntua heppoisilta ja voimavarat vähäisiltä. Onneksi tunne on sama jopa kokeneella tutkijalla, joka on tarttunut uuteen haasteeseen. Kokenut tutkija kuitenkin tietää, että haasteesta selviää tekemällä työtä eli lukemalla ja kirjoittamalla. (Pitkäranta 2010, 12.)

Lukemisen ja kirjoittamisen lisäksi tutkiva työ tarkoittaa myös keskustelemista, kuuntelemista, kyselemistä, väittelemistä ja kritiikin hyväksymistä. Vaikka työ saatetaan kokea vaikeaksi, se tarjoaa tekijälleen henkisen kasvun mahdollisuuden. Miksi hyväksyä tietämättömyys, kun voi tuottaa uutta tietoa? Myös työelämässä tarvitaan tutkimuksellista ammattitaitoa, jonka avulla etsitään ja sovelletaan uutta tietoa: kehitetään työolosuhteita, voidaan vertailla vaihtoehtoja, suunnitella uusia tuotteita, me-

netelmiä, markkinoita, materiaaleja ja jopa muokata toimintatapoja ja organisaatioita.

Tutkimuksellista ammattitaitoa vieroksuvassa työssä ja työyhteisössä käydään huomaamatonta matkaa menneisyyteen tulevaisuuden sijasta. Tutkimus on matka uuteen kokemukseen, tietoon ja ymmärrykseen, jonka avulla yritetään ymmärtää maailman monimutkaisuutta ja moniselitteisyyttä. (Pitkäranta 2010, 12 - 16.)

Opettajan rooli ohjaajana

Opinnäytetyön ohjausta voidaan verrata laajaan oppimistehtävän ohjaukseen, jossa ohjaajan rooli voi vaihdella pinnallisesta teknisestä avustajasta syvälliseen asiantuntija- apuun, joka on monipuolista ja pitkälle ohjattavaa tukevaa. Tällöin ohjattavan ja ohjaajan yhteistyösuhde voi olla lähellä kollegiaalisuutta. Onnistuneen ohjauksen edellytyksenä on molemminpuolinen arvostus ja luottamus. Ohjaajan pitää osata kuunnella ja auttaa ohjattavaa puhumaan ohjaustilanteessa, johon molemmat ovat hyvin valmistautuneita. (Hakala 2000, 215 - 216.)

Vuonna 2006 julkaistussa Opinnäytetöiden kehittämishankkeessa esitetään suosituksissa opinnäytetyön ohjaajille seuraavasti: ” Opinnäytetyön ohjauksen tavoitteena on tukea opinnäytetyöntekijän ammatillista kehittymistä. Ohjaussuhde tarkoittaa sitoutumista prosessiin ja edellyttää kaikkien osapuolten valmistautumista ohjaustilanteeseen.” (OPMITKU hankkeen loppuraportti 2010, 33.)

Taloudelliset resurssit ammattikorkeakouluissa määrittävät ohjausresurssien määrän ja ohjaavat näin selkeään työnjakoon. Jokainen ohjaaja ohjaa opinnäytetyötä oman kompetenssinsa osa-alueelta. Ammattikorkeakoulun tehtävä on luoda opinnäytetyön ohjaukselle toimivat puitteet, joihin kuuluu joustava ja sujuva opinnäyteprosessi sekä ohjaajan että opiskelijan kannalta sekä riittävät ohjausresurssit. (Lätti & Putkuri 2009, 55.)

Ammatillisen kasvun ohjauksella on tärkeä rooli silloin kun ammattikorkeakoulun tavoitteena on tarjota opiskelijalle menestymisen edellytykset työelämässä. Koulutuksessa tulee olla ohjauksellinen ote, joka auttaa aikuisopiskelijoita oppimaan laajalaisemmin ja kehittymään asiantuntijoiksi, jotka pärjäävät myös opintojen jälkeisessä työelämässä. Niin opetuksessa kuin opintojen ohjauksessakin on sovittava yhteen opiskelijan tarpeet, oppilaitoksen tavoitteet sekä työelämän tarpeet. (Kolehmainen 2004, 22.)

Opettajan työtä koulun ja työelämän yhteistyössä voidaan määritellä eri tavoin riippuen työelämän ja koulun yhteistyön tavasta. Tätä tapaa on kehitetty koko ammattikorkeakoulujen toiminnan ajan. Ammattikorkeakoululta on toisaalta odotettu työelämälähtöisyyttä, jolloin on odotettu opettajien tunnistavan ja ennakoivan työelämän tarpeita. Toisaalta työelämän ja koulutuksen suhdetta on kuvattu työelämäläheiseksi, jolloin on odotettu koulutuksen myös arvioivan, kehittävän ja kyseenalaistavan työelämän toimintamalleja. (Töytäri - Nyrhinen 2008, 101.)

Opinnäytetyön toimeksiantajan rooli

”Opinnäytetyön käsite työelämäkontekstissa voidaan jakaa kolmeen päälohkoon: oppimiseen ja sitä tukeviin teorioihin, asiantuntijuuteen sekä työelämässä ja organisaatiossa oppimiseen.” (Rissanen 2001, 124).

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöt tehdään yhteistyössä työelämän kanssa jolloin yritys tai organisaatio on opinnäytetyön toimeksiantaja. Lähtökohtana tutkimukselle on yksittäisen organisaation tai käytännön työn ongelmat tai kehitystehtävät. Työn tulokset liittyvät siis selkeästi tähän rajattuun työyhteisöön, organisaatioon, tuotteen tai toimintatapaan, jolloin Rissanen mukaan tutkimus- ja kehitystieto olisi julkista ja kommunikoitua siinä yhteisössä, jossa sitä on tutkittu. (Rissanen 2001, 119.)

Lisensiaattitutkimuksessaan Rissanen (2011) tuo esiin kuitenkin sen tosiasian, että työelämän tarpeisiin tehdyt opinnäytetyöt ovat usein luonteeltaan salaisia. Usein yritysten näkökulmasta salaisuus saattaa liittyä tietojen arkaluonteisuuteen, rahanarvoisiin tietoihin tai keksintöihin. Rissanen mukaan puhtaasti tieteen näkökulmasta tulosten pitäisi olla julkisia ja keskusteltavia. Hän kuitenkin ymmärtää työelämälähtöisen tutkimus- ja kehitystyön lainalaisuuden; yritysten sitoutuminen tutkimusprojektiin on sidoksissa siihen voidaanko tulokset tarvittaessa pitää salaisina. (Mts. 119 - 120.)

Työelämän vaatimuksia ja odotuksia opinnäytetyöltä Rissanen (2011) kuvaa työssään laajasti. Hänen mielestään työelämän odotukset tiivistyvät ajatukseen, että työ tehdään opiskelijan ja yrityksen yhdessä muotoileman ja suunnitteleman ongelma-alueen pohjalta. Näin menetellen myös työn tulosten implementointi tapahtuu itse työssä ja toiminnassa. Aineistostaan Rissanen oli saanut selvästi esiin sen, että niissä tapauksissa, joissa opiskelijan ja yrityksen yhteistyö ja kommunikointi opinnäytetyössä oli ollut hyvinkin tiivistä, koettiin opinnäytetyön lopputulos myös molemmin puolin hyväksi. Rissanen mukaan opinnäytetyön onnistuminen työelämän näkökulmasta perustui usein siihen, että työn aiheesta oli sovittu etukäteen ja opiskelija oli tietoinen työn taustoista ja tavoitteista, joita myös prosessin aikana tarkistettiin. (Mts.120 - 183.)

Rissanen (2011) tekemässä tutkimuksessa opinnäytetyöstä löytyi myönteisiä piirteitä työelämän näkökulmasta kuten, resurssien vahvistuminen, opiskelijan paneutuminen aiheeseen, uuden tiedon tuottaminen, yrityksen osaamisen ja tietopohjan kehittyminen. Kielteisinä piirteinä hän kuvaa seuraavia: opinnäytetyöprosessin puutteellinen valmistelu, epäonnistunut työn tavoitteiden määrittely, aikataulun pettäminen, opiskelijan vähäinen oma panos. (Mts.120 - 183.)

Toimeksiantajan vaatimukset voi Rissanen (2011) tutkimuksen mukaan tiivistää kolmeen näkökulmaan: opinnäytetyön tavoitteen tulee olla selkeä, jotta kaikki prosessin osapuolet tietävät, mitä opinnäytetyössä tehdään ja miten. Keskustelua pitää käydä

siitä, millaista tietoa ja osaamista työn tuloksena syntyy ja kommunikoida niin suunnitteluvaiheessa kuin prosessinkin aikana. (Mts. 183.)

HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulun julkaisussa *Yritysyhteistyö ja -kumppanuus käytännön opetus- ja opiskelutoiminnassa* on kerätty kokemuksia yritysyhteistyöstä eri liiketalouden yksiköistä. Kerätyn aineiston perusteella ei kuitenkaan ole voitu muodostaa luotettavaa kuvaa opinnäytetöiden laadintaan liittyvästä yhteistyöstä ammatilaisten kanssa eikä myöskään opinnäytetöiden tuottamasta hyödystä yrityksille. Ennakoivaksi käsitykseksi on kuitenkin kirjallisen aineiston ja haastattelujen perusteella muodostunut se, että työelämälähtöinen opinnäytetyöprosessi toteutuu vain osittain, sillä enemmistö opinnäytetöistä tehdään yritysten toimeksiantojen tai yrityksestä saatujen ideoiden pohjalta opiskelijoiden työnä, mutta niiden ohjaaminen jää valtaosin ohjaavan opettajan vastuulle. Tutkimuksen mukaan yrityksen edustajien ja asiantuntijoiden tuki jää todella niukaksi. (Oppimista työelämän kanssa 2010, 47.)

3.4 Opinnäytetyön ohjaus ja arviointi

Ammatillinen kehittyminen tavoite on myös opinnäytetyön ohjauksen tavoite. Opiskelijan ja ohjaajan ohjaussuhde tarkoittaa molempien osapuolten sitoutumista prosessiin, ja se edellyttää myös kaikkien osapuolten valmistautumista sovittuihin tapaamisiin. Opinnäytetyön ohjaus on ollut pääsääntöisesti yksilöohjausta, mutta nykyään myös pienryhmä ja opinnäytetyöklinit ovat yleistyneet eri ammattikorkeakouluissa.

Opinnäytetyön ohjaus on yksilöohjausta, jossa menetelmät vaihtelevat. Esimerkiksi oppimispäiväkirjat, käsitekartat ja portfolioit auttavat opiskelijaa hahmotamaan työnsä kokonaisuuden ja kulun. Opiskelijaa ohjaan kuitenkin enemmän kysymysten kuin vastausten avulla, jotta opiskelija selvittäisi asiat itselleen. (Hakala 2000, 216.)

Opiskelijan toimittaessa opinnäytetyömateriaalinsa riittävän aikaisin ohjaajalleen arvioitavaksi ja keskustelun pohjaksi ohjaajan työ helpottuu. Opinnäytetyön ohjaaja voi tarvittaessa pyytää konsultointiapua toiselta ohjaajalta tai asiantuntijalta. Eri ammattikorkeakouluissa käytettävien opinnäytetyön ohjaajatiimien etuna on resurssien jakaminen ohjaajien kesken. Ongelmaksi voi kuitenkin muodostua yhteisen ajan löytäminen tarvittavaan ohjaukseen. Ohjaus resurssit opiskelijaa kohti vaihtelevat oppilaitoksittain. Yleisimmin resursoitu aika on 10 - 22 tuntia opiskelijaa kohden. (Lätti & Putkuri 2009, 54.)

Sopivan aiheen löydyttyä ja opinnäytetyön kirjoittajan päästyä toimeen on ohjaajan rooli riippuvainen työn toteuttamistavasta. Mikäli työ on hyvin käytännönläheinen toimeksiantajalle suoritettava tehtävä, on toimeksiantajayhteisössä valitun vastuuhenkilön rooli merkittävä. Tällaisessa tilanteessa oppilaitoksen ohjaaja vastaa siitä, että korkeakoulun opinnäytetyölle asettamat vaatimukset toteutuvat, sekä varmistaa, että työn kuormittavuus on oikeassa suhteessa siitä saataviin opintopisteisiin nähden. Myös kirjallisuuden ja lähdemateriaalin ehdotusten antaminen kuuluu ohjaajan tehtäviin. (Opinnäytetyö ja kirjoitusohjeet 2011, 11.)

4 OPINNÄYTETYÖ JA TYÖELÄMÄN YHTEISTYÖ

Koulutuksen ja työelämä yhteistyön tiivistyminen on muuttanut odotuksia ammattikorkeakoulujen opettajien osaamisesta. Kun opettajien toimintaverkostot ovat laajentuneet ja monipuolistuneet se on samalla pirstonut opettajan työtä. Häneltä odotetaan yhteistyötaitoja, verkosto-osaamista sekä tutkimus ja kehittämisosaamista. Ammattikorkeakoulutukselta odotetaan työelämälähtöisyyttä, jolloin koulutuksen

järjestäjän odotetaan tunnistavan ja ennakoivan työelämän tarpeita. Toisaalta työelämän ja koulutuksen suhdetta kuvataan työelämäläheiseksi, jolloin tarvelähtöisyyden lisäksi koulutuksen odotetaan myös arvioivan ja kyseenalaistavan työelämän toimintamalleja ja jopa kehittävän niitä. Puhutaanpa sitten työelämäläheisyydestä tai -lähtöisyydestä edellytyksenä ovat kuitenkin opettajien toimivat suhteet työelämään ja ajankohtainen tieto työelämän kehityksestä. Lisäksi edellytetään uusien pedagogisten ratkaisujen hallintaa, joka mahdollistaa teorian ja käytännön kytkennät ja opiskelijan osaamisen kehityksen. (Tynjälä 2008, 124 - 127.)

Opettajien ja työelämän yhteistyön muodostuessa tiiviiksi ja samaan yhteiseen tavoitteeseen tähtääväksi voi myös opettajan rooli saada uusia muotoja opinnäytetyön ohjauksessa. Opettajien asiantuntijuuden ylläpitämiseksi voi yhteistyö työelämän edustajien kanssa muodostua erittäin keskeiseksi. Samalla se on myös erittäin vaativaa ja poikkeavaa perinteisestä opettajan roolista. (Töytäri & Nyrhinen 2008, 106.)

4.1 Elinikäinen oppiminen

Elinikäisen oppimisen vaatimus nousee yhteiskunnan kilpailukyvyn varmistamisesta sekä yksilöiden jatkuvan itsensä kehittämisen tarpeesta (Collin & Peltoniemi 2009, 9).

Elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä luovutti 23.3.2011 opetusministeri Henna Virkusele ehdotuksensa elinikäisen ohjauksen strategisiksi tavoitteiksi.

Elinikäiseen oppimiseen liittyvällä ohjauksella tarkoitetaan toimia, jotka auttavat kansalaisia eri elämänvaiheissa tunnistamaan kykynsä, osaamisensa ja kiinnostuksensa. Tekemään tarkoituksenmukaisia koulutuksellisia ja työuraan liittyviä päätöksiä sekä hallitsemaan yksilöllisiä polkujaan opiskelussa, työssä ja muussa toiminnassa. (Elinikäisen ohjauksen strategia 2012, 10.)

Elinikäinen oppiminen on lähtökohtaisesti kytkeytynyt työelämään. Elinikäistä oppimista tarvitaan, jotta ihmisten osaamistaso vastaisi työn muuttuviin vaatimuksiin. Työntajien rooli elinikäisen oppimisen tarpeiden tunnistamisessa ja määrittämisessä on olennainen. Kytkeytyminen työelämään on nähtävissä myös siten, että eräs olennainen osa elinikäistä oppimista on työssä oppiminen.

Elinikäinen oppiminen tarkoittaa kaikkea elämän aikana aloitettua oppimista, jonka tavoitteena on parantaa ammattitaitoa, kartuttaa tietoja ja osaamista sekä edistää henkilökohtaisten toiveiden toteutumista, aktiivista kansalaisuutta, sosiaalisia taitoja ja/tai työllistettävyyttä. (Elinikäinen oppiminen yliopistoissa 2005, 11).

Hanna Kokkila(2003) luettelee teoksessaan Elinikäiseksi oppijaksi aikuisiällä elinikäiselle oppimiselle seuraavia tehtäviä: Se on organisaatioiden yksilöiden ja yhteiskunnan väline sopeutua muutokseen ja samalla se on suoja muutosta vastaan. Elinikäinen oppiminen lisää kilpailukykyä ja kasvattaa oppijan henkistä pääomaa. Kokkilan mukaan elinikäinen oppiminen on keino suojautua syrjäytymiseltä, ja se myös helpottaa paluuta työmarkkinoille. Hän näkee sen olevan strategia, jolla kehitetään yksilöiden osallistumista sosiaalisiin, kulttuurisiin ja poliittisiin asioihin. (Kokkila 2003, 11 - 26.)

4.2 Elinikäinen ohjaus

Elinikäinen ohjaus ja oppiminen sekä niiden tukeminen on tärkeää nyt ja tulevaisuudessa. Suomessa on määrätietoisesti laajennettu koulutusmahdollisuuksia aivan näihin päiviin saakka. Suurten ikäluokkien väistyessä työelämästä samalla kun nuorten ikäluokat ovat pieniä koulutettujen aikuisten pitäminen työelämässä on tärkeää. Suomen talous tarvitsee työelämässä osaavia aikuisia. Koulutustarpeet ovat myös muuttuneet globalisaation ja viestintäteknologian kehityksen myötä. Elinkeinorakenteiden ja julkisen sektorin muutokset ovat omalta osaltaan vaikuttaneet koulutustarpeisiin.

Osaamisen kehittämisen tulisi opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistion mukaan olla luonnollinen osa työtä ja työelämää. Kuitenkin työelämässä tapahtuva ohjaus- ja neuvonta jää pääasiallisesti esimiesten, työpaikkaohjaajien tai työpaikkakouluttajien tehtäväksi. (Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet 2011, 21.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön elinikäisen ohjauksen yhteistyöryhmä on työskennellyt elinikäisen ohjauksen kehittämisstrategisten tavoitteiden määrittelemiseksi ja löytääkseen elinikäisen ohjauksen keskeisiä ja kiireisiä kehittämistarpeita. Merkittävimmit pullonkauloiksi nousi esiin *tieto* (että ihmiset pystyisivät tekemään ratkaisunsa monimutkaisessa järjestelmässä) ja *ikä* (ohjauksen saatavuus eri elämäntilanteissa). Tärkeimmiksi teemoiksi tutkimuksessa nousivat ohjaajien pätevyys, ohjaus opiskeluaikana, osaamiset, linjaukset sekä hallinto ja yhteistyö. Ohjaajien pätevydestä mainittiin varsinaiseen koulutukseen liittyvien tekijöiden lisäksi ohjaajien työelämäosaaminen ja henkilökohtaisten ominaisuuksien merkitys. Ohjaukseen yhteistyöryhmä sai ehdotuksia seuraaviin asioihin, jotka koettiin haasteiksi: erityisesti opiskeluaikaisen ohjausosaamisen puute korkea-asteella sekä opiskelijan jaksamiseen ja elämän muutostilanteisiin liittyvät henkilökohtaisemmat asiat. (Mts. 24 - 26.)

Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistion mukaan elinikäinen oppiminen edistää tietoperustaista kasvua ja taloudellista kilpailukykyä, henkilökohtaisten mahdollisuuksien toteutumista, aktiivista kansalaisuutta ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta (mts. 28).

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus

Opinnäytetyö toteutettiin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusotetta käyttäen. Tutkimuskysymyksinä olivat, miten aikuisopiskelijan mielestä opinnäytetyön ohjausta ja toimeksiantajan roolia opinnäytetyöprosessissa tulisi kehittää JAMKissa.

Lähtökohtana laadulliselle tutkimukselle on todellisen elämän kuvaaminen. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään tutkimaan kohdetta kokonaisvaltaisesti. Pyrkimyksenä laadullisessa tutkimuksessa on pikemminkin löytää tai paljastaa tosiasioita kuin todentaa olemassa olevia väittämiä. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 161.)

5.2 Tiedonkeruumenetelmät

Tutkimusaineistoa kerättiin tutustumalla aikaisempiin aiheesta tehtyihin tutkimuksiin, kirjallisuuteen ja artikkeleihin. Kirjaston tarjoamaa Asiantuntijan tiedonhaku-kurssia käytettiin tehokkaasti hyväksi. Tutkimus suoritettiin teemahaastattelulla helmi- maaliskuussa 2012. Kohderyhmänä olivat vuosina 2008, 2009 ja 2010 työn ohella opiskelun aloittaneet aikuisopiskelijat, joilla opinnäytetyö oli juuri valmistunut tai valmistumassa. Haastateltavat valittiin ilmoittautumisjärjestyksessä, ja kaikkiaan haastateltiin kymmentä henkilöä. Haastattelun ulkopuolelle jouduttiin rajaamaan ne opiskelijat, jotka eivät olleet vielä aloittaneet opinnäytetyönsä tekemistä tai olivat tehneet sen muussa kuin Liiketalous ja palvelut - yksikössä. Haastateltavilla oli mahdollisuus kertoa vapaasti omin sanoin mitä heillä oli asiasta sanottavaa. Haastattelijalla oli kuitenkin kaikille haastateltaville jaettava selkeä runko tukikysymyksineen. Teemahaastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina helmi- ja maaliskuussa 2012. Aikaa haastateltavaa kohden kului 1 - 1,5 tuntia. Kaikki haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Litterointeja ei liitetä opinnäytetyön oheen haastateltavien anonymiteetin säilyt-

tämiseksi. Haastattelupaikkana oli Jyväskylän ammattikorkeakoulun Rajakadun toimipiste.

Tiedonkeruumenetelmänä haastattelu on Hirsijärven mielestä erinomainen, koska siinä voidaan säädellä aineiston keruuta joustavasti tilanteen mukaan ja tutkittavaa myötäillen. (Hirsijärvi ym. 2009, 205). Heidän mukaansa haastattelu kannattaa valita, jos halutaan nähdä ihminen tutkimustilanteessa subjektina ja hänelle halutaan antaa mahdollisuus kertoa tutkittavasta asiasta mahdollisimman vapaasti. Haastattelun aikana tutkija näkee myös tutkittavan kehonkielen, ilmeet ja eleet jotka tuovat oman lisäarvonsa puheeseen. Haastattelussa on helppo tehdä lisäkysymyksiä, joilla aiheeseen saadaan lisä syvyyttä. Teemahaastattelussa aihepiirit eli teema- alueet ovat tiedossa, mutta kysymysten tarkka muoto ja järjestys eivät ole. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205 - 208.)

5.3 Aineiston analysointi

Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa hyödynnettävät tutkimusmenetelmät ovat havainnoiminen, tekstistä tehtävät analyysit sekä haastattelut ja niiden litterointi, joka tarkoittaa haastattelumateriaalin purkamista kirjoitettuun muotoon. (Metsämuuronen 2001, 14 - 15).

Haastateltavia oli 10 henkilöä (vuosina 2008,2009 ja2010 työn ohella iltaopiskelun aloittaneita aikuisopiskelijoita, joilla opinnäytetyö oli juuri valmistunut tai valmistumassa). Kaikkien haastattelut nauhoitettiin. Yhteensä materiaalia kertyi 12 tuntia 10 minuuttia. Aineisto on litteroitu ja sitä kertyi yhteensä 58 sivua. Litteroitua aineistoa ei liitetä tutkimuksen liitteeksi, koska haastattelussa sovittiin haastateltavien pysyvän tunnistamattomina. Näin menetellen saatiin tutkimuksen kannalta luotettavaa tietoa. Litteroitu aineisto on tiivistetty ja nostettu esiin tutkimuskysymysten kannalta relevantit osat.

Asiat kätkeytyvät ihmisten vuolaaseen sanatulvaan. Jokainen asia tai lause sisältää jonkin asian tai viestin, joka pitää kaivaa esille. Ylimääräi-

nen kuorutus pitäisi saada pois aineistosta. Tässä käytetään ns. aineiston tiivistämistekniikkaa (Kananen 2010, 61.)

Haastatteluissa toistuivat samat aiheet: opinnäytetyöprosessin tunnistaminen, opinnäytetyönohjauksen saatavuus ja laatu sekä toimeksiantajan rooli. Kaikille haastateltaville käytettiin samaa ennakkoon testattua teemahaastattelu runkoa (liite nro 1) ja samoja tukikysymyksiä, joiden painoarvojen vaihtelu johtui siitä, että haastattelut käytiin läpi avoimesti, ei tiukasti haastattelurunkoa noudattaen. Jokainen haastateltava luonnollisesti korosti heille itselleen tärkeitä asioita ja kokemuksia. Aineiston riittävyys tuli saturaatiopisteeseen jo kuudennen haastateltavan kohdalla, mutta haastateltavien innoittamana tutkija haastatteli kaikki kymmenen ja käsitteli heiltä saadun aineiston.

5.4 Kvalitatiivisen tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin vain Jyväskylän ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman opinnäytetyön ohjausta, ja siten tämän tutkimuksen päätelmät ovat valideja vain valittuun organisaatioon. Tämän työ tuloksia tai päätelmiä ei voida soveltaa tutkitun organisaation ulkopuolelle tai muihin yksikköihin. Teemahaastattelun kysymyslomakkeet testattiin varmistaen, että kysyttiin oikeita asioita tutkimusongelman ja kokonaisnäkemysten saamiseksi tutkittavasta kohteesta.

Tutkimuksen reliabiliteetti liittyy tutkimuksen toistettavuuteen. Tässä tutkimuksessa vastaukset nauhoitettiin, litteroitiin ja tiivistettiin tulkintaa varten. Mikäli tutkimus tehtäisiin välittömästi uudelleen samalle kohderyhmälle, tulokset pysyisivät samoina. Ajan kuluessa tutkimusta tuskin olisi mahdollista toteuttaa uudelleen sellaisenaan.

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Opinnäytetyöprosessi

Haastattelun aluksi käytiin jokaisen haastateltavan kanssa läpi JAMKin opinnäytetyöprosessikaavio, joka oli 40 prosentille haastateltavista täysin tuttu, kahdellekymmenelle prosentille täysin vieras ja loput olivat tutustuneet siihen osittain yleensä työnsä edistymisasteen mukaisesti.

Opinnäytetyöprosessin vaativimmaksi osioksi haastateltavat nimesivät eri asioita: kirjoittamisen aloittaminen, aiheen löytäminen, sisällön tuottaminen, ohjaajan löytäminen, teoria osan löytäminen, aiheen rajaaminen, palautteen saaminen ohjaajalta, aloittaminen ja lähdemerkinnät. Ehkä kiteytynein vastaus oli: noviisitutkijalle kaikki on uutta ja vaativaa. Yhteistä kaikille vastauksille oli kuitenkin se, että ne painottuivat opinnäytetyöprosessin alkuun.

Lähes jokainen haastatelluista antoi kehittämissuositukseksi sen, että prosessikaavio olisi hyvä käydä läpi opiskelijoiden kanssa kokonaiskuvan saamiseksi hyvissä ajoin ennen opinnäytetyön aloittamista, ehkä jo ennen tutkimusopintojen aloittamista.

Mullehan se oli tosi vaikea se kirjoittamisen aloittaminen, mä luin ja luin ihan hirveesti ja tietoo oli ja kaikki pyöri päässä, en saanu mitään paperille, en mitään! Sitten kirjaston sivuilta luin tälläisestä opparisaunasta ja menin sinne ja se rouvashenkilö kävi läpi mun kaa ja neuvo, mistä mä saan tietoa ja mistä pääsee kaiken maailman yliopiston sivuill. Ja sitte se sano mulle, kuule aloita vaikka lähdeteoksista, kun sulla on kuule niitä kirjoja niin laita ne sinne pilkuntarkasti niinku on ohjeessa ja siitä se lähti! Herrajumala mä aloitin aivan väärinpäi, mut siitä se pikkuhiljaa alko avautuu.

Haastateltavista oli, haastatteluhetkellä alkuvuonna 2012 opinnäytetyönsä valmiiksi saaneita 30 %, ja lopuilla oli kaikilla tavoite valmistua vuoden 2012 loppuun mennessä. Tätä opinnäytetyötä kirjoitettaessa heistä oli valmistunut jo 50 prosenttia.

6.2 Opinnäytetyöhön ohjaavat opintojaksot

Opinnäytetyöhön ohjaavia kursseja olivat käyneet kaikki. Tutkimusopintoihin, jotka järjestettiin lähiopetuksena iltaisin kahden opintojakson ajan, osallistui 70 % haastatelluista. Haastattelussa kursseista kommentoitiin: ”Rautalankaväännoistä huolimatta niistä oli enemmän hyötyä kuin opiskeluhetkellä ymmärsi”. Kaikki kurssille osallistuneet kertoivat hyödyn kurssista ilmenneen opinnäytetyötä tehtäessä.

Loput 30 % olivat osallistuneet tutkimusopintojen verkkokurssi toteutukseen ja he kommentoivat toteutusta liian suoritepainotteiseksi ja joustamattomaksi. Se antoi kuitenkin potkua opinnäytetyön teon aloittamiseen. Lisäksi verkkokurssilta toivottiin lähikontaktien määrän lisäämistä ja tietoa siitä, mikä on tutkimus.

Opinnäyteseminaareihin oli osallistunut vain 20 % haastatelluista. He kommentoivat: ilman seminaariin osallistumista en olisi valmistunut. Sain sieltä vastaukset niihin kysymyksiin joita en ohjaajaltani saanut.

”Musta se oli mukavaa, että kuuli toisten kokemuksia ja ideoita kirjoittamisesta. Ja kyllä se lisäsi motivaatioitakin, aina kun mä läksin sielt, niin mulla oli lisää ajatuksia. Sain vertaistukea.”

Kirjaston toteuttaman Opparisaunan tarjontaan oli tarttunut vain 20 % haastateltavista, ja he kokivat saaneensa hyvää apua tiedonhakuun.

6.3 Ohjauksen saatavuus ja laatu

Jokaisessa haastattelussa tuli ilmi ohjauksen merkittävyys ja ohjaajan ja ohjattavan vuorovaikutteisuuden tärkeys. Haastateltavista 75 % oli tavannut henkilökohtaisesti

ohjaajansa yhdestä viiteen kertaan prosessin aikana ja neljännes haastateltavista viidestä kymmeneen kertaan. Sähköpostitse yhteyttä oli pidetty kolmelle neljäsosalle 5 - 10 kertaa ja neljännekselle jopa enemmän kuin 10 kertaa. Yksi haastateltavista oli saanut ohjausta myös ohjaajaltaan tekstiviestillä.

Haastatelluista kaikki olivat saaneet aiheen valinnan ohjausta tarvittaessa opinnäytetyön ohjaajaltaan ja osa myös toimeksiantajaltaan.

Kirjoitusprosessin aloittamiseen ja kirjoittamiseen prosessin aikana olivat saaneet ohjausta kaikki muut tutkimuksen tekijät paitsi kesällä opinnäytetyötään tehneet. Kaikki kokivat kuitenkin tarvitsevänsä ohjausta kirjoittamisen aloittamiseen ja raportointiin. Kehittämisehdotuksena esitettiin muutaman illan tai viikonlopun tehokurssia kirjoittamisesta.

Raporttimuotoon kirjoittamisesta kaikki haastateltavat kiittivät valmista raporttipohjaa. Neljännes haastateltavista kertoi, että ilman valmista pohjaa ja sen asetuksia omat taidot eivät olisi riittäneet ja kokivat sen myös säästäneen hermojen lisäksi aikaa.

Kirjoittamisen ohjauksesta nousi esiin kommentteja;

”rautainen ammattilainen”

”ehdottoman hyvä vinkki pitää tutkimuspäiväkirjaa”

Sen sijaan teoriaosuuteen, lähdeteosten ja tiedonhankintaan apua oli saanut vain murto-osa. Selkeästi tuli esiin, etteivät kaikki haastateltavat tienneet kirjaston palveluista ja opparisaunan käyttömahdollisuudesta. Opinnäytetyöhön liittyvän tiedon löytämisestä JAMKin nettisivuilta saatiin tutkimustuloksina esiin, että tieto on vaikeasti löydettävissä ja pirstaloituneena eri sivustoilla. Tutkittavista ne, jotka olivat löytäneet ja käyttäneet kirjaston tarjoamia palveluja, kokivat ne erittäin hyödyllisiksi.

Kaikki haastatelluista kielenhuollosta ohjausta saaneet antoivat suorastaan ylistäviä kommentteja:

”Loistava toimija XX. Suuret kiitokset! Sain parhaat neuvot häneltä, miten jaksoikaan perehtyä kaikkiin kaavioihini”

”Kielenhuolto toimi helposti ja nopeasti: XX siinä on ihminen painonsa arvoinen kultaa”

”Kirjoittaminen oli itsessään ok, mut ne lähdemerkinnät, mulla oli oikein kammarin seinällä ohjeet, missä piste? Missä sulku? Johtui osittain siitä, että meillä ei ollu pohjana viestinnän kurssia ja raportointimalli, koska viestinnäkurssi oli niin myöhää. Se pitäis olla ensimmäisellä jaksolla ja sitä pitäis harjoitella koko aja, miten sitä raporttia tehdään lähdemerkintöineen.”

Kysyttäessä, millaista ohjaus kokonaisuudessaan oli, 70 % haastatelluista kertoi, että ohjaus on ollut hyvää ja sitä on saanut nopeasti. Kaikki tähän vastausryhmään kuuluneista olivat saaneet vaikuttaa ohjaajan valintaan, ja kahdelle haastatelluista ohjaaja oli pyynnöstä vaihdettu. Laadukasta mutta hidasta - ohjausta sai 20 % haastatelluista. Ohjaajansa hitautta he ” puolustivat” sillä, että tekivät tutkimusta aiheesta, jonka ainoa asiantuntija ko. ohjaaja JAMKissa on. Kymmenen prosenttia haastatelluista eivät halunneet arvioida ohjausta kokonaisuudessaan, koska ohjausprosessi oli heidän kohdallaan vielä kesken.

*” laadukasta mutta hidasta,
näkökulmia avaavaa,
ei annettu valmiita ratkaisuja,
perus tsemppiä sai tarvitessaan,
tukeva ja kannustava ohjaaja”.*

Kysymykseen, vastasiko ohjaus tarpeita, 70 % vastasi kyllä, kymmenen prosenttia ei osannut sanoa ja 20 % vastanneista kuvasi lisäohjauksen tarpeitaan seuraavasti:

” Ilman toista ohjaajaa olisin hypännyt sillalta alas”

” Enemmän tukea teoriapohjan etsintään”

”Mut sitku se vastas, niin siitä sisällöstä näki, että hän oli keskittynyt ja perehtynyt ja miettinyt. Hän oli oikeesti lukenut sen ja lukenut enemmän kuin kerran ja perehtynyt siihen, miten siitä tulee parempi.”

6.4 Opiskeluajan opintojaksotarjonta tukena opinnäytetyön tekemiseen

Tutkimus paljasti sen, että vain tutkimusopintojen-, laskentatoimen - ja tietotekniset opintojaksot olivat suoraan tukeneet opinnäytetyön tekijöiden lopputyötä. Oikeudellisia ja johtamisopintoja toivottiin lisää. Samoin kaivattiin tietoa verkkokursseista ja mahdollisuuksista osallistua verkko-opetukseen. Haastateltavat ehdottivat tarkennuksia kurssien sisältökuvauksiin siten, että otsikot ja sisältökuvaukset todella vastasivat opintojaksototeutusta. Eniten haastateltavat painottivat digitaalisen viestintäkurssin, kirjoittamisen ja tiedonhaun kurssien tarvetta. Samoin esiin nousi myös sosiaalisen median opetuksen tarve. Aikuisopiskelijat toimivat työyhteisöissään, joissa pitää olla monikulttuurisuuden osaaja, ketterä ja avoin osaamisen jakaja, kielitaitoinen ja globaaliverkostoituja. Haastateltavat toivoivat vierailevia asiantuntijaluennoitsijoita iltaopetukseen. Myös kielten opiskelun tarjonnan suppeutta arvosteltiin.

”Kurssitarjontaa oli kylläkin liittyen tähän mun aiheeseen, niin päivisin oli äärimmäisen mukavia kursseja. Mut töistä en päässy kun yhteen ainoaan esimiesvalmennukseen.”

”No ylipäätään iltaopiskelijoilla kurssivalikoima on yllättävän suppea, sen suhteen, kun verrataan koko tarjontaan, se oli mulle pettymys. Verkkokurssi on yks vaihtoehto, mut ne ei sovi kaikille. Ja tiedottaminen niistä oli tosi huonoa, minä jaoin muille ryhmäläisille tietoa niistä. Se voisi olla mun kehittämis ehdotus, että niistä aktiivisesti tiedotettaisiin ja myös hakumenetelmistä.”

6.5 Aikaisemman osaamisen ja opinnoissa jaksamisen huomioon ottaminen

Lähes kaikki vastaajat kokivat, että heidän aiempi osaamisensa oli otettu huomioon. Joillekin haastatelluista oli yllättävää, kuinka eri lailla eri alojen opettajat antavat hy-

väksilukuja. Lähes kaikilta saatiin kommentteina: tulin syventämään tietojani, hakemaan lisätietoa, en hakemaan hyväksilukuja enkä tukia.

Haastattelijan kysymys siitä, olisiko opiskelijan jaksamista pitänyt ottaa huomioon, yllätti suurimman osan haastatelluista. Haastateltavien mielestä aikuinen vastaa omista valinnoistaan ja siten ei myöskään odota, että ohjauksessa kiinnitettäisiin huomiota jaksamiseen. Toki inhimilliset näkökulmat, kuten lähiomaisen poismeno, opiskelijan tapaturmat yms., oli huomioitu. Kaikki vastaajat kuitenkin painottivat perheen ja läheisten tukipanoksen suuruutta. Ylipäänsä opiskelun työn ohella mahdollisti puolison, isovanhempien ja ystävien tuki. Myös työkavereiden panosta arvostettiin, ja opiskelu koettiin tärkeänä yhdistävänä tekijänä työyhteisössä. Tutkimuksen kohderyhmästä neljännes oli saanut opintovapaata ja kertoi työkavereiden työpanoksen merkittävydestä opintovapaan aikana.

6.6 Opinnäytetyön opintopistemäärän vastaavuus työpanokseen nähden

Haastatteluun vastanneista vain 20 prosenttia oli sitä mieltä, että viisitoista opintopistettä vastaa opinnäytetyön määrä. Perusteluina heillä oli se, että opinnäytetyö pitää osata rajata. Loput 80 prosenttia vastanneista oli sitä mieltä, ettei pistemäärä vastaa opinnäytetyön työmäärää. Opinnäytetyön arvosanojen vaatimukseen oli perehdytty ja oltiin sitä mieltä, etteivät ne ole oikeassa suhteessa työmäärään”, jos sen tekee hyvin”.

”Se on 15 pistettä ja sitä voisi ajatella toisinkinpäin, että musta tuntuu, että me välillä käytämme liikaa aikaa, kuten rouvakin nyt taitaa tehdä, eli teemme aivan liian paljon.”

Kehittämisehdotukseksi saatiin, että joko arvostelukriteerejä pitää muuttaa tai pistemäärää lisätä. Toimintatukimusta tehneet ehdottivat opinnäytetöihin kuluva

ajankäyttöä mittariksi siten, että opiskelijan todellinen ajankäyttö otettaisiin lisä pisteinä huomioon.

6.7 Toimeksiantajan rooli ja toimeksiantajalta saatava tuki

Lähes kaikilla oli työlleen toimeksiantaja, jonka rooli koettiin erittäin tärkeäksi, sillä haastateltavat olivat sisäistäneet ajatuksen: vain toimeksiantajan tarpeen kautta syntyy opiskelijan opinnäytetyö. Vaikka toimeksiantajan rooli koettiin tärkeäksi ja suureksi, sen panos jäi kaikkien haastateltavien mielestä liian vähäiseksi. Aivan selkeänä kehitysehdotuksena tuli toimeksiantajan sitouttamisen lisääminen. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista opinnäytetyön tekijöistä koki saavansa aivan liian vähän tukea toimeksiantajaltaan. He myös kokivat, ettei toimeksiantaja osoita aitoa kiinnostusta eikä aina ymmärrä, mikä on opinnäytetyö. Kehitysehdotukseksi nousivat toimeksiantajan, opinnäytetyöntekijän ja opinnäytetyön ohjaajan tapaamiset.

Haastatteluun osallistuneista 70 prosentilla oli opinnäytetyön toimeksiantaja sama kuin työnantaja, 20 %:lla se oli samasta konsernista, ja kymmenellä toimeksiantaja oli viranomaistaho. Kaikki vastanneet kertoivat saaneensa konkreettista tukea varsinkin työn alkuvaiheessa. Tukea annettiin palkallisina opintopäivinä, posti- ja puhelinkuluihin osallistumalla ja matkakulukorvauksina. Osalle opinnäytetyön tekijöistä on annettu kertakorvauspalkinto työn valmistuttua.

”Ehkä toimeksiantajan pitäisi valmistella se tutkimusaihe ja miettiä mitä he haluavat tutkimukselta, mulla on käynyt niin että toimeksiantaja on nyt sanonut, kun olen jo tehnyt, että voisit kysyä näitä, ja näitä muttei näitä ja näitä älä tuo tuloksissa esiin.”

”XX antoi konkreettista tukea, hän luki mun välituotoksia. Ihan muutamaa päivää ennen deadlineä esittelin esimiehille työni ja siitä nousseet kehitysideat. Voi kun olisin voinut ottaa heidät mukaan jo aiemmin, koska keskustelu oli hyvää ja kehittävää, mut mun työ oli jo loppuvaiheessa...”

”Kaipasin aktiivista vuoropuhelua toimeksiantajan kanssa, koska työnantajan tarpeisiinhan tämä tehdään. Toimeksiantaja on paras asiantuntija siihen, mitkä ne tarpeet todella on. Ettei opiskelija vaan omaan tutkijan kammioonsa sulkeutuneena lähde menemään vikasuuntaan. Tapaaminen myös työn alussa toimeksiantajan ja oppilaitoksen tutorin kanssa yhteisnäkemyksen saamiseksi.”

6.8 Muut täydentävät vastaukset

Teemahaastattelulomakkeen testausvaiheessa selvisi, etteivät teemahaastattelu lomakkeen kysymykset numerolla 11 koskien tradenomitutkinnon vaikutusta työllistymiseen olleet tutkimusongelman kannalta välttämättömiä selvittää. Kuitenkin kokonaisnäkemyksen vahvistamiseksi ne jätettiin mukaan. Kysymykseen, vaikuttiko tradenomiksi valmistuminen työpaikan saamiseen/säilymiseen, antoi 30 % kieltävän vastauksen ja 70 % myöntävän. Perusteluina saatiin, että merkonomin tutkintoa ei nykyisillä työmarkkinoilla noteerata ja että tradenomitutkinto antaa lisämahdollisuuksia ja sitä arvostetaan. Myöntäviä vastauksia tutkinnon vaikutuksesta työnkuvaan saatiin samassa suhteessa, eli 70 % koki tutkinnon laajentaneen/tulevan laajentamaan työnkuvaa, monipuolistavan työtehtäviä ja lisäävän asiantuntijana toimimista. Sen sijaan palkkaukseen tutkinnon suorittamisella näki olevan vaikutusta vain 20 % haastatelluista. Työssä jaksamiseen koki 80 % haastatelluista tradenomikoulutuksella olleen positiivinen vaikutus: ”Opiskelu ja opinnäytetyön teko on lisännyt kriittistä ajattelua, omat rajat ovat tulleet tutuiksi, ja koettiin elämäniloa siitä, että jaksaa innostua uusista asioista ja ”pölyttää ajatuksia”. Työilmapiiriinkin opiskelun koettiin vaikuttaneen rakentavasti ja lisänneen sisäistä vuorovaikutusta sekä tiedon siirtoa.

7 POHDINTA JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksen edetessä tutkijalle konkretisoitui, mitä tutkimus todella on. Omat näkökulmat avautuivat ja omia käsityksiä tuli tarkasteltua kriittisesti. Aihe tähän tutkimukseen tarkentui vasta opinnäyteseminaarissa vuonna 2011. Toki aiheen ympärillä oli kierrelty ja pohdittu, kerätty aineistoa ja keskusteltu. Vasta kollegiaalisessa ryhmätaapaamisessa asia lopullisesti selkeni. Aiemmin luetut Ahon sekä Immosen ja Passojan opinnäytetyöt olivat selkeitä innoittajia.

Tutkimus selvitti kuinka tärkeäksi aikuisopiskelijat kokivat opinnäytetyön teon. Joillekin haastatelluista sen tekeminen oli muodostunut jopa ”möröksi”. Kysyttäessä, miksi he kokivat sen lähes ylivoimaiseksi haasteeksi, saatiin vastaukseksi, ettei ole aiempaa kokemusta tutkimisesta. aivan kuten Ari Pitkäranta Laadullisen tutkimuksen työkirjassaan toteaa. (Viitattu aiemmin sivulla 18.)

7.1 Opinnäytetyön prosessiin tutustuminen: kehitysehdotus

Opinnäytetyön aloittaminen oli kaikille haastateltaville kuin uimaan opettelua veneestä pudottamalla. Toki kuivaharjoittelua oli tehty, koska jokainen oli osallistunut Tutkimusmenetelmät opintojaksolle. Onneksi, sillä kukaan ei hukkunut: tutkimusopinnoista saadut opit palautuivat mieleen opinnäytetyötä tehtäessä.

Tutkimus toi esiin, että opinnäytetyön prosessikaavio on suurimmalle osalle tuntematon. Parannusta asiaan saataisiin **tutustuttamalla opiskelijat opinnäytetyön prosessiin kokonaisnäkömyksen muodostamiseksi**. Samoin oman alan opinnäytetöiden lukeminen ja analysointi jo ennen Tutkimusmenetelmä-opintojaksoa antaisi tekijälle varmuutta jo omasta osaamisesta ja innostaisi hankkimaan puuttuvan osaamisen opinnäytetyön tekoon.

Tutkijalle muodostui kuva lähinnä ohjauksen tuen tarpeesta opinnäytetyön aloittamisvaiheessa. **Kehittämisehdotuksena** nousi esiin ohjauksen eri muotojen testaussella etsiä parhaita käytäntöjä. Auttaisivatko rimakauhuisia opinnäytetyöntekijöitä **seminaarityyppiset tapaamiset, jossa perehdyttäisiin tutkimuksen eri vaiheisiin, opiskeltaisiin opinnäytteen tekemistä tai pohdittaisiin yhdessä valittuja aiheita?**

Tutkimus toi esiin toiveen järjestää **intensiivikursseja tiedonhausta, kirjoittamisesta ja tutkimisesta**. Seminaariohjausta on jo JAMKissa saatavana, ja osa haastatelluista oli seminaareihin osallistunutkin ja antoi ohjauksesta hyvää palautetta. Ehkä työelämässä **konkreettiseen tekemiseen tottuneet aikuiset omaksuisivat myös tieteellisen tutkimuksen menetöt parhaiten konkreettisen harjoittelun kautta?**

7.2 Tiedonhankinnan ongelmat, ja opintojaksotarjonta: kehitysehdotus

Opiskelijan valmiuksien opinnäytetyön tekemiseen odotetaan kehittyvän opiskelun aikana ja opinnäytetyön teolla opiskelija osoittaa tiedonhankinta ja käsittelytaitojensa kehittyneen sekä sen, että hän osaa työskennellä itsenäisesti. Tämä varmasti toteutuukin suurimmalla osalla opiskelijoista, vaikka opinnäytetyön teko työn ohella on haastavaa, ja ongelmana on aikuisopiskelijan ajankäytön rajallisuus tiedonhakuun ja teorian omaksumiseen.

Aivan liian vähälle huomiolle olivat jääneet kirjaston tarjoamat palvelut. Niitä opinnäytetyöntekijöille pitäisi tuoda esiin jo opintojen alkaessa. JAMKissa päivällä opiskeleville ja työskenteleville on kirjaston palveluiden tavoitettavuus huomattavasti helpompaa kuin iltaopiskelijalle. Vaikka aikuisopiskelijat ovat hyvin itseohjautuvia, voi olla, että pelkkä netin kautta kirjastoon tutustuminen jää turhan pintapuoliseksi ja **opiskelija ei hahmota kaikkea tukea, mitä opinnäytetyön tekoon on kirjastossa tarjolla.**

Samaan tulokseen olivat tulleet Immonen ja Passoja tutkiessaan aikuisopiskelijan ohjausprosessia opinnäytetyössään vuonna 2009, jossa he toteavat että aikuisopiskelijan tiedonsaanti on opiskelijan oman aktiivisuuden varassa ja että heiltä vaaditaan voimakasta itseohjautuvuutta. **Sekä opintojen alkuun että opinnäytetyön tekemisen alkuun tarvitaan selkeää ohjauksen lisäämistä.** Samaan tulokseen oli opinnäytetyössään päätenyt myös Mari Aho vuonna 2007.

Opintojen alun ohjaustilanteessa olisi hyvä keskustella myös opintojaksojen tarjonnasta ja etsiä vaihtoehtoja, jotka tukisivat opiskelijan mahdollisesti jo pohtimaa opinnäytetyötä. Tässä tutkimuksessa ei kysytty, eikä tutkittu HOPSia kuten aiemmissa tutkimuksissa, mutta sen sijaan saatiin vastaus aiemman osaamisen huomioon ottamisesta. Sen koettiin vaihtelevan paljon riippuen kurssin aihealueesta ja vastaavasta ohjaajasta. Aikaisemmin hankitun osaamisen hyväksiluku käytäntöjä tarkasteltaessa, tuli kuitenkin esiin opiskelijoiden tarve suorittaa opintojaksoja osaamisensa päivittämiseksi.

7.3 Opinnäytetyön ohjaus ja sen laatu JAMKissa: kehitysehdotus

Tutkimuksen mukaan opinnäytetyön ohjaukseen oltiin tyytyväisiä. Se oli laadukasta, sen saatavuus oli hyvää, ohjauksen saatavuuden nopeus suurimmalla osalla haastatelluista hyvää, kielenhuollossa suorastaan loistavaa. Ohjaajan ja ohjattavien välinen vuorovaikutus oli toimivaa, ja niissä tapauksissa, kun näin ei ollut, ohjaaja voitiin vaihtaa. Ohjaajien ammattitaitoa arvostettiin. Haastateltavat olivat saaneet yksilöohjausta, ja ohjaajien ote oli ollut näkemyksiä avaavaa.

Haastattelututkimuksessa tuli esiin ohjaajan ja ohjattavan henkilökemioiden toimivuuden merkitys. Ohjaussuhde on luottamussuhde, kuten Hakala Opinnäyte ja sen ohjaaminen -teoksessaan mainitsee: *”Onnistuneen ohjauksen edellytys on molemminpuolinen luottamus ja arvostus. Ohjaajan tulee osata kuunnella ja helpottaa ohjattavaa puhumaan.”* (Hakala 2000, 215 - 232).

Aiemmassa opinnäytetyötutkimuksessa vuodelta 2007 Mari Aho on tutkinut jaksamista työssä ja opiskelussa. Sen vuoksi myös tähän tutkimukseen haluttiin kysymys aikuisopiskelijan jaksamisesta opinnäytetyön teon aikana. Vaikka tutkijan kysymys jaksamisesta yllätti haastateltavat, kokivat haastatellut jaksamisen sekä työssä että opiskelussa erittäin tärkeäksi, ja ilman läheisten ja työtovereiden tukea opinnäyteentekijä olisi uupunut.

Myös Aho (2007) toteaa tutkimuksessaan aikuisopiskelijoiden toivovan ohjausta lisää opintojen alkuun sekä opinnäytetyön tekoon. **Opinnäytetyöstä** pitäisi myös hänen tutkimuksessaan esiin tulleista tuloksista päätellen aloittaa **tiedottaminen huomattavasti aiemmin kuin opintojen toisena vuonna.**

Opinnäytetöiden kuormittavuuden seuranta kuuluu esimerkiksi Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa ohjausta antavan opettajan tehtäviin. Heidän laatimissaan ohjeissa, Opinnäytetyö ja kirjoitusohjeet (viitattu s. 26), on maininta ohjaajan työhön kuuluvana seurata, että opinnäytetyöntekijän kuormitus on suhteessa siitä saataviin opintopisteisiin. Tätä tutkija ei löytänyt JAMKin ohjeista. Toisaalta olisiko se tarpeenkaan ohjeistaa opinnäytetyön ohjaajaa valvomaan opiskelijaa ja työ/toimeksiantajaa työyhteisössään?

JAMKin opinnäytetyön ohjaajat selviävät ainakin tämän tutkimuksen mukaan hyvin myös tilanteesta, jolloin opiskelija tekee hyvin käytännönläheistä tutkimusta toimeksiantajan työyhteisössä. Ohjaaja oli osannut antaa hyviä lähdemateriaali ja kirjallisuusehdotuksia.

Kehitysehdotuksena nousi esiin ohjauksen uusien muotojen kuten kolmikantatapaamisen käyttöönotto toimijoina opinnäytetyötään pohtiva opiskelija, ohjaava tutor ja kirjasto asiantuntijapalveluineen.

7.4 Aikuisopiskelijan opinnäytetyön kuormittavuus

Tutkimuksessa tuli hyvin esiin, että 80 % opinnäytetyön tekijöistä pitää 15 opintopisteen saamista opinnäytetyön todelliseen työmäärään verrattuna aivan liian pienenä. Kehitysehdotuksena saatiin joko arvostelukriteerien muuttaminen tai opintopistemäärän lisääminen. Toimintatutkimusta tehneet ehdottivat opinnäytetyöhön kuluva ajankäyttöä mittariksi. Tämä voisi olla hyvä tutkimuskohde jatkossa: määritellä miten mitataan opinnäytetyöhön kuluva aika ja miten määräytyvät opintopisteet.

Selkeänä onnistumisen ilona ja työmotivaatiota lisäävänä asiana haastatellut toivat esiin sen, että voi ja saa oppia ikään katsomatta. Teoriaosuudessa (sivulla 15) tämä tuli myös esiin: AKKU-johtoryhmän kokonaisuudistusten lähtökohtana on koko työikäisten aikuisväestön kannustaminen osaamistaan parantavaan koulutukseen koko työuran ajan.

7.5 Työelämäyhteistyö ja toimeksiantaja ohjaajana: kehitysehdotus

Tämä tutkimus paljasti, että toimeksiantajan rooli opinnäytetyöntekijän ohjaajana työyhteisössä on aivan liian vähäinen ja pintapuolinen. Tutkimuksesta ilmeni, että suurin osa tutkimukseen osallistuneista teki opinnäytetyönsä työnantajalleen, mutta eivät kaikki. Esiin nousi **tarve saada opinnäytetyölle toimeksiantajaehdokkaita myös oppilaitoksen puolelta, oppilaitoksen yhteistyökumppaneilta**. Kaikki opiskelijat eivät voi tai halua tehdä opinnäytetyötään omalle työnantajalleen.

Tutkimuksen mukaan toimeksiantajan rooli koettiin tärkeäksi ja suureksi, mutta sen panos jäi kaikkien haastateltavien mielestä kuitenkin liian vähäiseksi. Aivan selkeänä **kehitysehdotuksena tuli toimeksiantajan sitouttamisen lisääminen**. Suurin osa tutkimukseen osallistuneista opinnäytetyöntekijöistä koki saavansa aivan liian vähän tukea toimeksiantajaltaan. Vaikka kaikki vastanneet kertoivat saaneensa konkreettisi-

ta tukea varsinkin työn alkuvaiheessa, tukea annettiin palkallisina vapaapäivinä sekä posti-, puhelin-, ja matkakuluihin. Vastaajat kokivat, ettei toimeksiantaja osoita aitoa kiinnostusta koko prosessin ajan eikä aina ymmärrä, mikä on opinnäytetyö. Osa kertoi tutkimusongelmankin syntyneen vain opiskelijan ehdotuksesta, kun sen pitäisi syntyä työelämän tarpeesta.

Sivulla 23 mainitun Riitta Rissasen (2001) tekemän tutkimuksen mukaan opinnäytetyön tavoitteen tulee olla selkeä. On tärkeää, että kaikki prosessiosapuolet tietävät, mitä opinnäytetyössä tehdään ja miten. Samoin tulee olla jatkuvaa keskustelua prosessin aikana siitä, mitä työn tuloksena syntyy. Tutkimuksenkin mukaan toimeksiantajan kanssa käydyt katsaukset opinnäytetyön teon aikana auttoivat opinnäytetyöntekijää.

Kehitysehdotuksena nousivat toimeksiantajan, opinnäytetyöntekijän ja opinnäytetyön ohjaajan tapaamiset. Tapaamiset olisi hyvä kirjata myös opinnäytetyön prosessikaavioon, jossa tällä hetkellä on vain kirjallisen sopimuksen teko opinnäytetyöntekijän ja toimeksiantajan välillä.

Myös tähän **kolmikantaohjelma voisi tuoda lisää sitouttamista opinnäytetyön ohjaukseen, kun osapuolina toimisivat toimeksiantaja/ työnantaja, opinnäytetyön ohjaaja ja opinnäytetyön tekijä.** Samalla se lisäisi ohjaajien työelämä yhteistyötä ja siten mahdollisesti toisi toivottuja opinnäytetyön toimeksiantoja opinnäytetyön tekijöille. Kolmikantaohjelma voisi toimia myös niissä tilanteissa, joissa opiskelija on suorittanut kaikki vaadittavat opintojaksot, ja opinnäytetyön aloittaminen viivästyy työkiireiden vuoksi. Opiskelijalla on vastuu opinnäytetyöstä, mutta ehkäpä **toimeksiantajan/työnantajan tai/- ja opinnäytetyön ohjaajan aktiivinen yhteydenpito helpottaisi opinnäytetyön aloittamista.**

Se, miten nykyisten opinnäytetyön ohjaajien resurssit riittäisivät näihin opinnäytetyön- toimeksiantajatapaamisiin onkin sitten uuden tutkimuksen aihe. Opinnäytetöitä on syksyn 2010 jälkeen ohjattu yhteismäärältään 224 kpl.

Liiketalouden ja vaatetuksen listalla oli viime vuonna 25 opettajaa, joista 19 ohjasi opinnäytetöitä. Toisena arvioijana toimi useampikin. Opinnäytetöitä ohjataan ja arvioidaan jonkin verran myös yli koulutusohjelmarajojen.

Tutkimuksen kohderyhmän vuoden 2008 syksyllä aloittaneista 46 opiskelijasta valmistui 23 tradenomeiksi kolmessa ja puolessa vuodessa. Vuonna 2009 (9IY) aloittaneista 42:sta on valmistunut 14 kolmessa vuodessa. Ryhmän 9SM 22 aloittaneesta on valmistunut 7 opiskelijaa elokuuhun 2012 mennessä.

LÄHTEET

A. Ammattikorkeakoululaitoksen uudistaminen. 2011. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Viitattu 21.2.2012.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Tapahtumakalenteri/2011/11/Johdon_seminaari_liitteet/Anita_Lehikoinen_21112011_Ammattikorkeakoululaitoksen_uudistaminen.pdf

Aho, M.2007. Jaksaminen työssä ja opiskelussa aikuisopiskelijan näkökulmasta. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Yhteiskuntatieteiden liiketalouden ja hallinnon ala, liiketalouden koulutusohjelma.

Alaniska, H. 2006. Opiskelija opetuksen laadunvalvonnassa. Tampere: Tammerpaino.

A. 14.2.2012 Omaehtoinen aikuiskoulutus. Helsingin Sanomat, kotimaa, A8.

Collin, K.& Peltoniemi, S. 2007. Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttänä. Juva: WS Bookwell.

Elinikäisen ohjauksen kehittämisen strategiset tavoitteet. 2011. Opetus ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2011:15. Viitattu 20.2.2012.

http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/elinikainen_ohjaus.html

Elinikäisenohjauksen strategia. 2012.OPM. Viitattu 2.2.2012.

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/Elinikaisen_ohjauksen_strategia/index.html

Elinikäinen oppiminen yliopistoissa. 2005. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:38. Viitattu 18.02.2012.

http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2005/liitteet/opm_267_t_r38.pdf?lang=fi

Hakala, J. 2000. Opinnäytetyö ja sen ohjaaminen. Johdatus tutkimusprosessin hallintaan. 2p. Tampere: Tammer-paino.

Hakala, J.2004. Opinnäyteopas ammattikorkeakouluille. Helsinki: Gaudeamus.

Hirsijärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 p., uud.p. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino.

Hulkari, K. & Pakaste, M. 2007. Aikuisopiskelijaa ei jätetä. Aikuisopiskelun ohjaus ja tukitoimenpiteet. Opetusministeriön julkaisuja 40/2007. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Immonen, M. & Paasoja, H. 2009. Aikuisopiskelijoiden ohjausprosessi. Opinnäytetyö. Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Yhteiskuntatieteiden liiketalouden ja hallinnon ala, liiketalouden koulutusohjelma.

JAMKin laatujärjestelmä. 2012. JAMK. Viitattu 30.6.2012 <http://www.jamk.fi/tutustu/esittely/laatu/laadunhallinta>.

Kananen, J. 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Tampere: Tampereen Yliopistopaino.

Kokkila, H. 2003. Sosiologian raportteja. Joensuun yliopisto, sosiologinen laitos. Tampere: Tammer-Paino.

Kolehmainen, S. 2004. Opintojen ohjaus opintojen edistämistä. Saarijärvi: Saarijärven offset.

Korhonen, V. 2003. Oppijana verkossa. Akateeminen väitöskirja. Tampere: Juvenes Print-Tampereen yliopistopaino.

Koulutuksen laadunhallinta. 2012. JAMK. Viitattu 6.4.2012. <http://www.jamk.fi/tutustu/esittely/laatu/laadunhallinta/laadunhallinta-koulutus>

Lätti, M., Putkuri P. 2009. Löytöretki aikuisohjauksen maailmaan. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisuja B:18 Jyväskylä: Kopijyvä.

Metsämuuronen, J. 2001. Laadullisen tutkimuksen perusteet. 2. tark.p. Viro.

Nummenmaa, A. & Yli-Vakkuri, M. 1996 Oppilaan ohjaus eettisinä suhteina ja periaatteina. Helsinki: Edita.

Opinnäytetyön aihe-ehdotus 2012. JAMK. Viitattu 12.07.2012. http://www.jamk.fi/download/31575_Opinnaytetyo_aihe_ehdotus_v2011.pdf

Opinnäytetyön etenemisen seuranta. 2012. JAMK. Viitattu 12.6.2012. http://www.jamk.fi/download/22235_5_Opinnaytetyo_etenemisenseuranta_2009.pdf

Opinnäytetyö ja kirjoitusohjeet. 2011. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Viitattu 20.2.2012. <http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/33381/opinnaytetyoohje%202011.pdf?sequence=1>

Opinnäytetyön salassapitosopimus. 2012. JAMK. Viitattu 12.6.2012. http://www.jamk.fi/download/31576_Opinnaytetyo_salassapitosopimus_v2011.pdf

Opinnäytetyön yhteistyösopimus JAMK:ssa. 2012. Viitattu 12.06.2012.

http://www.jamk.fi/download/31551_Opinnaytetyo_yhteistyosopimus_v2011.pdf

Opinnäytetyöprosessi JAMK. 2012. JAMK. Viitattu 21.1.2012.

http://www.jamk.fi/download/21267_opinnaytetyo_prosessi_20091223.pdf

Opetussuunnitelma 2012.JAMK. Viitattu 12.7.2012.

http://www.jamk.fi/download/35343_OPS2012-2013_AMK_Liiketalous.pdf

OPMITKU – hankkeen loppuraportti. 2010. Turun ammattikorkeakoulun raportteja 97. Tampere: Juvenes Print.

Oppimista työelämän kanssa. 2010. HAAGA-HELIAn julkaisusarja Puheenvuoroja 2/2010. Vantaa: Multiprint.

Pitkäranta, A. 2010. Laadullisen tutkimuksen tekijälle. Työkirja .Viitattu

11.2.2012.http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkaranta.pdf

Rissanen, R. 2001. Tradenomin opinnäytetyö työelämäkontekstissa. Pohjois-Savon ammattikorkeakoulun julkaisusarja A3.

Tutustu JAMKiin. 2012. Jyväskylän ammattikorkeakoulun sivut. Viitattu 24.2.2012.

<http://www.jamk.fi/tutustu/esittely/visio>

Tynjälä, P. 2008. Työelämän asiantuntijuus ja korkeakoulupedagogiikka. Aikuiskasvatus. Viitattu 12.5.2012. <http://elektra.helsinki.fi/se/a/0358-6197/28/2/tyoelama.pdf>

Töytäri–Nyrhinen, A. 2008. Osaamisen muutosmatkalla Helsinki: Edita Prima.

Valleala, U. M. 2007. Oppiiko vanha koira uusia temppuja? Näkökulmia aikuisen opiskeluun ja oppimiseen. Teoksessa Collin, K. & Paloniemi, S. Aikuiskasvatus tieteenä ja toimintakenttänä. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vanhalakka-Ruoho M. & Kauppila J. 2008. Kulttuuris-yhteiskunnallista aikuisohjausta etsimässä. Joensuun yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Julkaisusarja B. Joensuu: Joensuun yliopistopaino.

LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelukysymykset.

Liite 2. Opinnäytetyön aihe-ehdotus JAMKissa 2012.

Liite 3. Opinnäytetyöprosessi.

Liite 4. Opinnäytetyön yhteistyösopimus

Liite 5. Opinnäytetyön salassapitosopimus.

Liite 6. Opinnäytetyön etenemisen seuranta.

Haastateltava _____ Päiväys _____

Ryhmä/aloitusvuosi _____

TEEMA HAASTATTELU KYSYMYKSET

1.) Miten opinnäytetyön prosessia tulisi kehittää aikuisopiskelijoiden mielestä? Avataan prosessi eli haastattelija esittelee prosessikaavion haastattelun alussa.

Onko prosessi tuttu? kyllä ei

Mikä osa on tuttu

Onko jokin opinnäytetyön prosessin osa jota et tunnista? kyllä ei

Mikä osa

Minkä opinnäytetyöprosessin osan koit vaativaksi?

Mikä osa oli vähiten haastava?

Mitä opinnäytetyön prosessin osaa tulisi mielestäsi ensisijaisesti kehittää ja miksi?

Miten mielestäsi opinnäytetyön prosessia tulisi kehittää kokonaisuudessaan?

2.) Valmistuiko opinnäytetyösi tavoiteajassa vai oletko valmistumassa?

Valmistumisen ajankohta

Valmistumisen tavoiteajankohta

3.) Kävitkö opinnäytetyön ohjaukseen valmentavia kursseja? esim.

tutkimusopinnot, opinnäyteseminaarin, tiedonhaku, muun, minkä?

Jos kävit, kokemuksesi kursseista?

4.) Kuinka monta kertaa tapasit opinnäytetyön ohjaajasi?

en yhtään 1-5 kertaa 5-10 kertaa enemmän kuin 10

4.1) Kuinka monta kertaa olitte yhteydessä sähköpostitse?

en yhtään 1-5 kertaa 5-10 kertaa enemmän kuin 10

5.)Saitko ohjausta opinnäytetyöprosessin mukaisesti:

5.1.) aiheen valintaan

kyllä	ei	en tarvinnut	olisin tarvinnut
-------	----	--------------	------------------

jos kyllä:

helposti	vaikeasti	nopeasti	hitaasti
----------	-----------	----------	----------

Keneltä sait ja missä muodossa

5.2.) kirjoitusprosessin aloittamiseen

Kyllä	ei	en tarvinnut	olisin tarvinnut
-------	----	--------------	------------------

jos kyllä:

helposti	vaikeasti	nopeasti	hitaasti
----------	-----------	----------	----------

Keneltä sait ja missä muodossa

5.3.)kirjoitusprosessin aikana(palaute)

Kyllä	ei	en tarvinnut	olisin tarvinnut
-------	----	--------------	------------------

jos kyllä:

helposti	vaikeasti	nopeasti	hitaasti
----------	-----------	----------	----------

Keneltä sait ja missä muodossa

5.4.) kielenhuoltoon

Kyllä	ei	en tarvinnut	olisin tarvinnut
-------	----	--------------	------------------

Jos kyllä:

helposti	vaikeasti	nopeasti	hitaasti
----------	-----------	----------	----------

Keneltä sait ja missä muodossa

5.5.)raportointiin

Kyllä	ei	en tarvinnut	olisin tarvinnut
-------	----	--------------	------------------

Jos kyllä:

helposti	vaikeasti	nopeasti	hitaasti
----------	-----------	----------	----------

Keneltä sait ja missä muodossa

5.6.)Millaista ohjaus kokonaisuudessaan oli?

5.7)Vastasiko ohjaus tarpeitasi?

6.) Tukeeko Jamkin aikuisopiskelijoille suunnattu opintojakso(kurssi)tarjonta opinnäytetyön tekoa?

Mikä opintojakso erityisesti tuki opinnäytetyötäsi?

Kehitysehdotuksesi opintojaksotarjonnan suhteen?

7.)Otettiinko aikuisopiskelijan aiempi osaaminen huomioon?

8.)Otettiinko aikuisopiskelijan jaksaminen huomioon?

8.1) Mikä on mielestäsi perheen/läheisten panoksen merkitys aikuisopiskelijan arjessa?

8.2) Entä työtovereiden?

9.)Onko opinnäytetyöstä saatava pistemäärä mielestäsi oikeassa suhteessa opinnäytetyön vaatimaan työmäärään?

Kyllä

Ei

Kehittämisehdotuksesi

10.) Mikä on opinnäytetyöntekijän mielestä toimeksiantajan rooli ?

10.1)Mikä oli opinnäytetyössäsi toimeksiantajasi rooli?

10.2)Onko siinä kehitettävää eli mikä sen pitäisi mielestäsi olla?

10.3)Oliko opinnäytetyön toimeksiantaja työnantajasi?

10.4)Saitko tukea opinnäytetyön toimeksiantajalta?

Millaista tukea sait?

Millaista tukea olisit toivonut?

11.)Vaikuttiko tradenomiksi valmistuminen työpaikan saamiseen?

11.1)palkkaukseen

11.2)työnkuvaan

11.3)työssä jaksamiseen

11.4)työilmapiiriin

Kiitos vastauksestasi.

OPINNÄYTETYÖN AIHE-EHDOTUS

(toimitetaan yliopettajalle/opinnäytetyövastaavalle)

Opiskelijan nimi	
Koulutusohjelma ja ryhmä	
Opiskelijan yhteystiedot	
Toimeksiantaja	
Toimeksiantajan edustajan nimi ja yhteystiedot	
Opinnäytetyön aihe-/nimiehdotus	
Lyhyt kuvaus opinnäytetyön tavoitteesta ja sisällöstä (käytä tarvittaessa liitettä).	(Tavoite, motiivi, tietoperusta, toteutustapa/metodit ja alustava sisältö)
Opinnäytetyön alustava toteutusaikataulu	
Ohjaavat opettajat (koulutuspäällikkö nimeää)	

Allekirjoitukset

Opiskelija _____ Päiväys _____

Opiskelija _____ Päiväys _____

Aihe-ehdotuksen
hyväksynyt _____ Päiväys _____
Yliopettaja/opinnäytetyövastaava

LIITE Apukysymykset opinnäytetyön tavoitteet ja sisältö-kohdan laatimiseen

Opinnäytetyön tavoite

1. Mitä haluan saada työni kautta aikaan?
2. Millä tavoin opinnäytetyöni kehittää
 - a) työelämää?
 - b) omaa ammatillista osaamistani?

Opinnäytetyön motiivi

Miksi tämä aihe kiinnostaa minua?

Opinnäytetyön tietoperusta

Mitä/millaista ammattialaani koskevaa tietoa käytän opinnäytetyöni pohjana?

Millaista lähdeaineistoa aion opinnäytetyössäni käyttää (mistä sitä hankin ja miten hyödynnän)?

Opinnäytetyön toteutustapa/metodit

Kuinka aion päästä tavoitteeseen? Kuinka toteutan työn käytännössä?

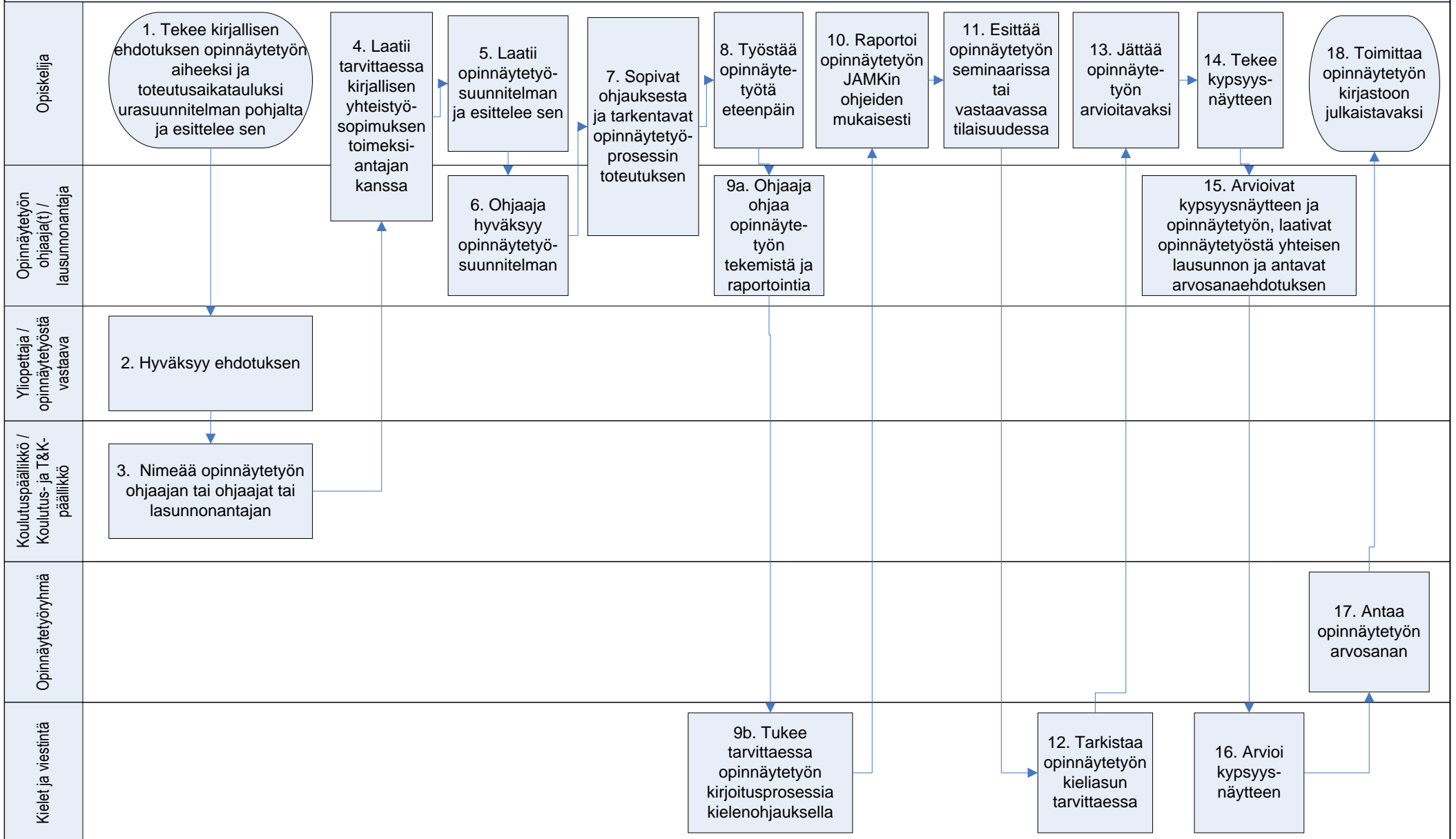
Opinnäytetyön konkreettinen tulos

Opinnäytetyön alustava sisältö

1.1.3.4 Opinnäytetyö

Projektin johtaja: Yksikönjohtaja

Projektin omistaja: Koulutuspäällikkö, Koulutus- ja T&K-päällikkö

SOPIMUS OPINNÄYTEYHTEISTYÖSTÄ

Sopijaosapuolet

Toimeksiantaja _____

Toimeksiantajan edustaja _____

Toimeksiantajan yhteystiedot (osoite, puhelin, sähköposti)

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyötä ohjaava(t) opettaja(t)

Yhteystiedot (osoite, puhelin, sähköposti)

Opiskelija(t)

Yhteystiedot (osoite, puhelin, sähköposti)

Opinnäytetyön aihe

Opiskelija laatii opinnäytetyön aiheesta

T&K

Opinnäytetyö täyttää opetus- ja kulttuuriministeriön 1.2.2011 antaman ohjeen mukaisesti tutkimus- ja kehitystyön ominaisuudet

KYLLÄ ☐, opinnäytetyö on %:sti tutkimus- ja kehitystyötä.

EI TÄYTÄ ☐

Ohjaus

Ammattikorkeakoulu vastaa opinnäytetyön ohjauksesta. Ammattikorkeakoulu ja opettaja eivät ole konsulttivastuussa työstä.

Dokumentointi

Työstä laaditaan Jyväskylän ammattikorkeakoulun opinnäyteohjeen mukainen kirjallinen esitys joka luovutetaan toimeksiantajalle ja ammattikorkeakoulun kirjastoon julkaistavaksi.

Oikeudet

Opinnäytetyön tekijänoikeudet kuuluvat Opiskelijalle. Toimeksiantaja saa rinnakkaisen käyttöoikeuden teokseen sen valmistuttua. Muut mahdolliset teollisoikeudet ja tekijänoikeudet ovat toimeksiantajan omaisuutta.

Keksinnöt

Jos opinnäytetyön tekijä on osallisena keksintöön, joka patentoidaan, mainitaan hänet yhtenä keksijöistä. Mahdollisesta keksintökorvauksesta sovitaan erikseen noudattaen Jyväskylän ammattikorkeakoulun keksintöohjeen linjauksia.

Työsuhde

Mahdollisesta työsuhteesta tai työstä maksettavasta palkkiosta toimeksiantaja ja opinnäytetyön tekijä sopivat erikseen. Opinnäytetyötä tekevät opiskelijat ovat Jyväskylän ammattikorkeakoulun tapaturmavakuutuksen piirissä, mikäli heillä ei ole työsuhdetta opinnäytetyön toimeksiantajaan.

Opinnäytetyön julkisuus

Jyväskylän ammattikorkeakoulu noudattaa opetusministeriön suositusta, ettei opinnäytetöihin sisällytetä salassa pidettävää aineistoa ja että opinnäytteet ovat julkisia heti, kun ne on hyväksytty. Arvioitavaan opinnäytetöihin ei sisällytetä toimeksiantajan liike- tai ammatillisuuksia, vaan ne jätetään työn taustaineistoon.

Luottamukselliset tiedot

Toimeksiantaja sitoutuu ohjauksellaan myötävaikuttamaan siihen, että opinnäytetöihin ei sisällytetä luottamuksellista aineistoa. Toimeksiantajan nimeämälle edustajalle varataan mahdollisuus tutustua opinnäytetöihin viimeistään kaksikymmentä (20) päivää ennen aiottua tarkastukseen luovuttamista. Toimeksiantajalla on oikeus vaatia muokkauksia opinnäytetöihin, mikäli julkaiseminen vaarantaa mahdollista Toimeksiantajan patentin hakua tai muuta immateriaalioikeudellista suojaamista tai sisältää Toimeksiantajan luottamuksellisia tietoja. Kieltävä päätös tulee perustella. Opiskelijalla on oikeus saada aineisto, jonka sisällyttämiseen opinnäytetöihin Toimeksiantaja on antanut kielteisen päätöksen, muokattavaksi yhteistyössä Toimeksiantajan kanssa ja opinnäytetö jätettäväksi tarkastukseen sen jälkeen kun Toimeksiantajan etuja haittaavat kohdat on poistettu. Mikäli Toimeksiantaja ei edellä mainittuna määräaikana vaadi muutoksia opinnäytetöihin, on opiskelijalla oikeus jättää opinnäytetö sellaisenaan tarkastukseen.

Opinnäytetyön esitys

Opinnäytetyön esitys on aina julkinen. Työn teettäjä ja tekijä määrittävät yhdessä esityksen sisällön siten, että esitys ei loukkaa salassapitosopimusta.

Salassapito

Ohjaava opettaja ja opinnäytetyön tekijä ovat velvolliset pitämään luottamuksellisina ja salassa kaikki toimeksiantajan liike- ja ammatillisuudet. Mikäli toimeksiantaja sitä vaatii, tehdään opinnäytetöitä koskeva erillinen salassapitosopimus.

Vastuut

Sopijaosapuolet ovat vastuussa toisilleen sopimusrikkomuksen aiheuttamista vahingosta. Vastuun ulkopuolelle on rajattu välilliset vahingot. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.

Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) samasanaista kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle. Sopimus astuu voimaan allekirjoitushetkellä.

Julkaisu

Opinnäytetyön ja sen tiivistelmän saa julkaista myös elektronisesti.

Kyllä ☐ Ei ☐ Toimeksiantaja pidättää oikeuden päättää elektronisesta julkaisemisesta myöhemmin ☐

Allekirjoitukset

Paikka ja aika _____

Toimeksiantajan edustaja

Opinnäytetyön tekijä

Ohjaava opettaja

Opinnäytetyön tekijä

Ohjaava opettaja

SALASSAPITOSOPIMUS

Allekirjoittaneet

Toimeksiantaja

Toimeksiantajan edustaja

Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Koulutuspäällikkö

Opinnäytetyötä ohjaava(t) opettaja(t)

Opiskelija(t)

ovat tänään sopineet opinnäytetyön tekemisestä seuraavaa:

Opinnäytetyön aihe

Salassapito

Sopimussuhteen aikana työtä ohjaava opettaja ja opinnäytetyön tekijä eivät saa käyttää hyödykseen eivätkä ilmaista muille Toimeksiantajan sellaisia liike- ja ammattisalaisuuksia, jotka heille on uskottu tai jotka he ovat muutoin *työn yhteydessä* saaneet tietoonsa.

Toimeksiantaja on velvollinen ilmoittamaan, mitä luovutettuja tietoja se haluaa käsiteltävän luottamuksellisina. Luottamuksellista tietoa ei kuitenkaan koskaan ole tieto, joka on (a) tullut yleiseen tietoisuuteen ilman sopimusrikkomusta, (b) sopijaosapuolet tai kolmannet ovat kehittäneet tiedon itsenäisesti ilman sopijaosapuolten sopimusrikkomusta, tai (c) Toimeksiantaja on antanut luvan tiedon julkistamiseen tai käyttöön.

Opinnäytetyön julkisuus

Jyväskylän ammattikorkeakoulu noudattaa opetusministeriön suositusta, ettei opinnäytetöihin sisällytetä salassa pidettävää aineistoa ja että opinnäytteet ovat julkisia heti, kun ne on hyväksytty. Arvioitavaan opinnäytetyöhön ei sisällytetä toimeksiantajan liike- tai ammattisalaisuuksia, vaan ne jätetään työn tausta-aineistoon.

Luottamukselliset tiedot

Toimeksiantaja sitoutuu ohjauksellaan myötävaikuttamaan siihen, että opinnäytetyöhön ei sisällytetä luottamuksellista aineistoa. Toimeksiantajan nimeämälle edustajalle varataan mahdollisuus tutustua opinnäytetyöhön viimeistään kaksikymmentä (20) päivää ennen aiottua tarkastukseen luovuttamista. Toimeksiantajalla on oikeus vaatia muokkauksia opinnäytetyöhön, mikäli julkaiseminen vaarantaa mahdollista Toimeksiantajan patentin hakua tai muuta immateriaalioikeudellista suojaamista tai sisältää Toimeksiantajan luottamuksellisia tietoja. Kieltävä päätös tulee perustella. Opiskelijalla on oikeus saada aineisto, jonka sisällyttämiseen opinnäytetyöhön Toimeksiantaja on antanut kielteisen päätöksen, muokattavaksi yhteistyössä Toimeksiantajan kanssa ja opinnäytetyö jätettäväksi tarkastukseen sen jälkeen kun Toimeksiantajan etuja haittaavat kohdat on poistettu. Mikäli Toimeksiantaja ei edellä mainittuna määräaikana vaadi muutoksia opinnäytetyöhön, on opiskelijalla oikeus jättää opinnäytetyö sellaisenaan tarkistukseen.

Opinnäytetyön esitys

Opinnäytetyön esitys on aina julkinen. Työn teettäjä ja tekijä määrittävät yhdessä esityksen sisällön siten, että esitys ei loukkaa salassapitosopimusta.

Rangaistus

Mikäli työn ohjaaja(t) tai tekijä(t) rikkovat edellä mainittua työtä koskevaa salassapitovelvollisuutta, rikkomus voi johtaa korvausvelvollisuuteen. Vastuun ulkopuolelle on rajattu välilliset vahingot. Vastuun syntyminen edellyttää tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella aiheutettua sopimusrikkomusta.

Voimassaoloaika

Tämä salassapitosopimus astuu voimaan allekirjoitushetkellä ja on

voimassa ____ . ____ . ____ saakka (pp.kk.vvvv).

Tätä sopimusta on laadittu kolme (3) samasanaista kappaletta, yksi (1) kullekin sopimuksen osapuolelle.

Allekirjoitukset

Paikka ja aika

Toimeksiantajan edustaja

Opinnäytetyön tekijä

Opinnäytetyön tekijä

Koulutuspäällikkö

Ohjaava opettaja

Ohjaava opettaja

Kielen ohjaaja

OPINNÄYTETYÖN ETENEMISEN SUUNNITTELU JA SEURANTA - AMK-OPISKELIJALLE

Opiskelija _____ Koulutusohjelma _____

Vaihe	Toiminta	Suunnitelma (pvm)	Opiskelijan kuittaus	Suoritus (pvm)	Ohjaajan kuittaus
1	Aihe-ehdotuksen tekeminen ja esittely				
2	Ohjaaja nimetty				
3	Yhteistyösopimuksen laatiminen toimeksiantajan kanssa tarvittaessa				
4	Opinnäytetyösuunnitelman laatiminen ja esittely				
5	Ohjauksesta ja toteutuksesta sopiminen				
6	Opinnäytetyöhön liittyvä ohjaus				
7	Opinnäytetyöhön liittyvä ohjaus				
8	Opinnäytetyöhön liittyvä ohjaus				
9	Muiden opiskelijoiden opinnäytetyön seuraaminen				
10	Opinnäytetyön esittäminen sovittu pidettäväksi				
11	Opinnäytetyön esittäminen seminaarissa tai vastaavassa tilaisuudessa				
12	Vertaisarviointi eli ns. opponointi				
13	Opinnäytetyö jätetty arvioitavaksi				
14	Kypsyysnäytteen suorittaminen				
15	Opinnäytetyön itsearviointi				
16	Toimeksiantajan arvio opinnäytetyöstä				
17	Vertaisarvioijan arvio opinnäytetyöstä				
18	Opinnäytetyö ja kypsyysnäyte arvioitu ja hyväksytty JAMKissa				
19	Opinnäytetyö toimitettu kirjastolle verkkojulkaistavaksi				